

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

НІМЕЦЬКА ДЛЯ ХІМІКІВ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

ХАРКІВ

2004

УДК 811.112.2(075.8)
ББК 81.2 Нем-923
Н67

*Друкується за рішенням Вченої ради факультету іноземних мов
(протокол № 11 від 08.06.2004 р.)*

Рецензент: доцент кафедри німецької та французької мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Гусєва П.Т.

Німецька для хіміків: Навчально-методичний посібник /
Єна Л. М., Шевелєва О. О. – Харків, 2004. – 112 с.

Даний навчально-методичний посібник з німецької мови для студентів I курсу хімічного факультету є комплексом учбових матеріалів, організованих відповідно до вимог навчальної програми з німецької мови для природничих спеціальностей. Ці матеріали можуть бути використані як для практичної роботи студентів в аудиторних заняттях, так і для самостійної роботи, в тому числі у дистанційному навчанні.

УДК 811.112.2(075.8)
ББК 81.2 Нем-923

Даний навчально-методичний посібник з німецької мови для студентів-заочників I курсу геолого-географічного факульту є комплексом навчальних матеріалів, організованих з метою формування у студентів умінь та навичок у різних видах мовленнєвої діяльності німецькою мовою. Його мета – навчити студентів володіти німецькою мовою, що забезпечить майбутньому спеціалісту можливість сприймати та передавати наукову інформацію. Посібник складається з 8 уроків, що містять тексти, завдання до текстів, вправи щодо зазначеного в уроці граматичного матеріалу завдання для розвитку мовленнєвих навичок і поурочний словник лексики, обов'язкової для вивчення. До деяких уроків надаються вправи з словотворення, які призначені на розвиток навичок розуміння незнайомої лексики.

При виконанні завдань пропонується:

1. Роботу слід починати з ознайомлення з граматичним матеріалом уроку.
2. Виконати вправи для закріплення граматичного матеріалу.
3. Прочитати весь текст і зрозуміти його загальний зміст.
4. Виписати незнайомі слова, словосполучення і вивчити слова, що є обов'язковими для вивчення і надаються після кожного тексту.
5. Зробити аналіз структури речень.
6. Далі необхідно перейти до роботи над перекладом усього тексту.
7. Для контролю розуміння прочитаного і розвитку фахової компетенції слід виконати завдання до тексту.

Lektion 1.

Фонетика: I. Характерні особливості німецьких голосних та приголосних.
II. Читання букви *s*.
III. Наголос.

Граматика: I. Основні відомості про дієслово.
II. Порядок слів в простому розповідному реченні.
III. **Präsens** дієслів слабкої дієвідміни.

Текст 1.

Фонетика

I. Німецькі **голосні звуки**, які стоять під наголосом, вимовляються довго або коротко. Від довготи або короткості голосного може залежати значення слова: *Staat* – держава; *Stadt* – місто.

Довго голосні вимовляються: (знак довготи $\bar{}$)

• у відкритому складі:

du – ти; *fragen* – запитувати

• в умовно закритому складі, коли склад закритий, але при змінюванні слова він відкривається:

Tag – день (однина – склад закритий)

Tage – дні (множина – склад відкритий)

gut – гарний (склад закритий)

gute Tage – гарні дні (склад відкритий)

• подвоєні голосні

Paar – пара   *Staat* – держава   *Saal* – зал

• голосні перед **h**

sehr – дуже   *Zahl* – число   *gehen* – йти

• **i** перед **e**:

sie – вона, вони   *diktieren* – диктувати

Коротко голосні звуки вимовляються в закритому складі:

besser – краще   *Stadt* – місто

II. Буква **s** читається:

• дзвінко – на початку слова і складу:

sehr – дуже   *lesen* – читати

• глухо – в кінці слова і складу, в буквосполученні **ss**:

fragst – запитувати   *es* – воно   *besser* – краще

• перед **p** і **t** на початку слова і кореня читається як **ш**:

Sport – спорт   *Stadt* – місто   *spielen* – грати

III. Наголос у словах німецького походження падає звичайно на кореневий склад:

fragen – запитувати   *immer* – завжди

У словах іноземного походження наголос падає на суфікс:

Student – студент   *Aspirant* – аспірант   *diktieren* – диктувати

Граматика

I. Німецькі дієслова розподіляються на:

- **перехідні** (які мають прямий додаток в Akkusativ –знахідний відмінок) та позначені в словнику (vt) та **неперехідні** (vi):

Ich lese (перехідний) *ein Buch*.

Wir fahren (неперехідний) *nach Kiew*.

- **самостійні та допоміжні:**

Самостійні дієслова вживаються в їх прямому значенні:

Ich lese ein Buch.

Допоміжні дієслова вживаються для утворення граматичних форм, конструкцій. Як допоміжні вживаються дієслова **haben** – *мати*, **sein** – *бути*, **werden** – *ставати*. Як допоміжні ці дієслова не перекладаються.

Ich habe gelesen (Perfekt). – Я прочитав (читав).

Sie werden es lesen. (Futur) – Вони це прочитають/Ви це прочитаєте.

- **зворотні дієслова** утворюються від перехідних дієслів із зворотним займенником *sich*:

sich setzen – сідати

Er setzt sich. – Він сідає.

Займенник **sich** вживається тільки в 3 особі однини і множини. У 1 та 2 особі однини та множини вживаються відповідні форми особових займенників.

- дієслова **слабкої та сильної дієвідміни:**

у німецькій мові існує п'ять часових форм дієслова:

Präsens	– теперішній час;
Imperfekt(Präteritum)	– простий минулий час;
Perfekt	– складні минулі часи;
Plusquamperfekt	} – майбутній час.
Futurum	

Ці форми утворюються за допомогою трьох основних форм дієслова (**Grundformen**).

Дієслова **слабкої дієвідміни** утворюють 3 основні форми таким чином:

Infinitiv (неозначена форма дієслова)

Imperfekt – основа дієслова + суфікс **-te**

Partizip II – основа дієслова + суфікс **-t**

spielen (I) – spiel-te (II) – gespielt-t (III)

Дієслова **сильної дієвідміни** утворюють три основні форми з зміною кореневої голосної (без суфікса) (II основна форма) і **Partizip II** (III основна форма) – за допомогою суфікса **-en** та іноді зі зміною кореневої голосної.

kommen (I) – kam (II) – gekommen (III)

II.1. У розповідному реченні розрізняють **прямий** та **зворотний** порядок слів.

Прямий порядок слів:

Підмет або група підмета займає **перше** місце в реченні. На **другому** місці стоїть присудок (його змінювана частина), далі інші члени речення.

Petrow lernt gut.

Зворотний порядок слів:

Підмет або група підмета займає **третє** місце в реченні. На **другому** місці **завжди** стоїть присудок.

Gut lernt Petrow.

2. У питальному реченні існує 2 порядки слів:

а) без питального слова - підмет та змінювана частина присудка міняються місцями, тобто дієслово завжди стоїть на першому місці:

Lernt Petrow gut?

б) з питальним словом - зворотний порядок слів:

Wie lernt Petrow?

III. Особові займенники:

Однина (Singular)

I	ich	я
II	du	ти
III	er	він
	sie	вона
	es	воно

Множина (Plural)

I	wir	ми
II	ihr	ви
III	sie	вони
	Sie	Ви

Запам'ятайте особові закінчення дієслів:

ich	- <i>e</i>	wir	- <i>en</i>
du	- (<i>e</i>) <i>st</i>	ihr	- (<i>e</i>) <i>t</i>
er	} - (<i>e</i>) <i>t</i>	sie	- <i>en</i>
sie			
es		Sie	- <i>en</i>

Закінчення **-est** та **-et** приймають дієслова, корінь та основа яких закінчується на **d, t, chn, dn, ffn, gn, dm** або **tm**.

Präsens слабких дієслів

основа дієслова + особове закінчення

<i>lernen</i>	вчитися	→	основа <i>lern</i>	
ich	lern- <i>e</i>		wir	lern- <i>en</i>
du	lern- <i>st</i>		ihr	lern- <i>t</i>
er			sie	lern- <i>en</i>
sie	lern- <i>t</i>			
es			Sie	lern- <i>en</i>

<i>antworten</i>	ВІДПОВІДАТИ	ОСНОВА <i>antwort</i>
ich	antwort- e	wir antwort- en
du	antwort- e-st	ihr antwort- e-t
er		sie antwort- en
sie	antwort- e-t	
es		Sie antwort- en

Текст 1.

Довгі голосні

fragen
sehr

Короткі голосні

lernen
gern

gut
du
wir

besser
immer

Wir lernen. Wir fragen und antworten. Du antwortest gut. Petrow antwortet besser.
Er lernt immer sehr gut. Alle Studenten lernen gut und gern.

Слова до тексту

wir	– ми	– мы
lernen	– вчитись	– учиться
fragen	– запитувати	– спрашивать
und	– і, й, та	– и
du	– ти	– ты
antworten	– відповідати	– отвечать
gut	– добрий; добре	– хороший; хорошо
besser	– краще	– лучше
er	– він	– он
immer	– завжди	– всегда
sehr	– дуже	– очень
alle	– всі	– все
Studenten	– студенти	– студенты
gern	– охоче	– охотно

Домашнє завдання

1. Прочитайте текст, дотримуючись правил вимови.
2. Випишіть з тексту слова з довгою голосною в один стовпчик, а з короткою в інший.
3. Замініть у тексті 1 прямий порядок слів на зворотний, де це можливо.
4. Провідмініуйте в Präsens: ♦ Ich lerne. ♦ Ich antworte gut.
5. Перекладіть:
  - Я відповідаю. ● Він запитує. ● Всі студенти відповідають добре.
  - Ти вчишся добре. ● Ми любимо вчитись. ● Ти відповідаєш краще.
6. Вивчить текст 1 напам'ять.

Lektion 2.

Фонетика: I. Читання буквосполучень *ei, ai*.
II. Читання букви *j*.
III. Читання буквосполучення *ch*.
IV. Читання буквосполучень *sch, tz*.
V. Читання букви *h*.
Граматика: I. Артикль означений та неозначений.

Відмінювання та вживання.
II. **Präsens** дієслова **haben**.

Текст 2.

Фонетика

I. Буквосполучення **ei, ai** читаються як [a^ˆe]

ein [a^ˆen] один

Mai [ma^ˆe] травень

II. Буквосполучення **ja, je, jo, ju** читаються відповідно як українські **я, є, йо, ю**:

ja [ja:] так

jeder [ˈjedɔr] кожен

III. Після **a, o, u** буквосполучення **ch** читається як [x]: *Buch* [bu:x] книга

Після **i, e, ö, ü, ai, ei** і після приголосних **l, r, n** буквосполучення читається як [ç]:
ich [ˈɪç] я *Milch* [mɪlç] молоко

IV. Буквосполучення **sch** читається як [ʃ]:

schon [ʃo:n] вже

schön [ʃø:n] красиво, гарно

Буквосполучення **tz** читається як [t_s]: *Satz* [zat_s] речення

V. Буква **h** читається тільки на початку слова. Звук [h] утворюється шляхом глибокого вдиху, який не зустрічає перепон у ротовій порожнині.

haben [ˈha:bɔn] мати

Heft [heft] зошит

Граматика

I. У німецькій мові іменник вживається з **артиклем (der Artikel)**, який визначає рід, число та відмінок іменника.

Артикль читається з іменником разом. На нього ніколи не падає наголос, тому довгі голосні в артиклі вимовляються напівдовго:

der Bruder [de·rˈbru:dɔr]

die Tür [di·ˈty:r]

Розрізняють артикль **означений (der, die, das; die)** та **неозначений (ein, eine, ein)**.

Неозначений артикль вживається в тих випадках, коли предмет називають уперше, виділяючи його з поміж йому подібних.

*Der Lehrer diktiert **einen** Satz.* — Вчитель диктує речення (якесь речення, одне з речень).

Означений артикль вживається в тих випадках, коли мова йде про предмет, який стає визначеним (означеним) з ситуації або є єдиним у своєму роді.

*Der Lehrer diktiert **einen** Satz.* – Учитель диктує речення.

*Wir schreiben **den** Satz.* – Ми пишемо речення (те речення, яке диктує нам вчитель).

Die Sonne scheint. – Сонце світить.

Відмінювання артикля

Відмінок	Однина						Множина	
	чоловічий рід		жіночий рід		середній рід		всіх родів	
	озн.	неозн.	озн.	неозн.	озн.	неозн.	озн.	неозн.
Nominativ	der	ein	die	eine	das	ein	die	—
Genitiv	des	eines	der	einer	des	eines	der	—
Dativ	dem	einem	der	einer	dem	einem	den	—
Akkusativ	den	einen	die	eine	das	ein	die	—

II. Відмінювання дієслова **haben** у **Präsens**

ich	<i>habe</i>	wir	<i>haben</i>
du	<i>hast</i>	ihr	<i>habt</i>
er	} <i>hat</i>	sie	<i>haben</i>
sie			
es		Sie	<i>haben</i>

Після дієслова **haben** іменник (прямий додаток вживається) звичайно з **неозначеним** артиклем і перекладається таким чином:

Ich habe ein Heft – У мене є зошит.   *Er hat einen Bruder.* – У нього є брат.

Вправа

Перекладіть на українську мову, потім на німецьку.

- ♦ Ich habe einen Bruder. ♦ Wir haben einen Bruder. ♦ Er hat ein Heft.
- ♦ Sie hat eine Karte. ♦ Du hast ein Buch.

Текст 2.

[ɛ] [ɛ]	[ø] [œ]	[y] [Y]	[a^e]	[h]	[ʃ]
Präsens	schön	Tür	ein	haben	schon
Sätze	zwölf	fünf	Mai	Heft	schön

Der Lehrer kommt. Die Stunde beginnt. Der Lehrer sagt: "Guten Tag!" Eine Studentin fehlt. Der Lehrer diktiert einen Satz. Petrow schreibt den Satz schön. Der Lehrer diktiert noch fünf Fragen. Wir schreiben die Fragen und die Antworten. Jeder Student hat ein Buch und ein Heft. Alle studieren gern.

Пояснення до тексту

fünf Fragen – Іменник вживається **без артикля**, якщо перед ним стоїть кількісний числівник або займенник.

Слова до тексту

der	'Lehrer	– вчитель	– учитель
	'kommen	– приходити	– приходит
die	'Stunde	– урок	– урок
	be'ginnen	– починатися	– начинаться
	'sagen	– говорити, казати	– говорить
	'guten 'Tag	– добрий день	– добрый день
der	Stu'dent	– студент	– студент
die	Stu'dentin	– студентка	– студентка
	'fehlen	– бути відсутнім	– отсутствовать
	dik'tieren	– диктувати	– диктовать
der	'Satz	– речення (одн.)	– предложение
die	'Sätze	– речення (мн.)	– предложения
	'schreiben	– писати	– писать
	schön	– красивий, гарний; красиво, гарно	– красивый; красиво
	noch	– ще	– ещё
	fünf	– п'ять	– пять
die	'Frage	– питання (одн.)	– вопрос
die	'Fragen	– питання (мн.)	– вопросы
die	'Antwort	– відповідь	– ответ
die	'Antworten	– відповіді	– ответы
	'jeder	– кожний	– каждый
	'haben	– мати	– иметь
das	Buch	– книга	– книга
das	Heft	– зошит	– тетрадь
	stu'dieren	– вчитись	– учиться

Домашнє завдання

1. Прочитайте слова до тексту, дотримуючись правил вимови.
2. Прочитайте слова, дотримуючись правил читання букви *s*.

[z]
sehr

[ʃ]
der Student

[s]
besser

sagen
der Satz

die Stunde

es

3. Прочитайте наступні слова, зверніть увагу на оглушення дзвінких приголосних перед глухими та в кінці слова.

fragen
sagen

fragt
sagt

schreiben
die Tage

schreibt
der Tag

4. Допишіть артикль у відповідному відмінку.

- D.. Stunde beginnt.
- E.. Student fehlt.
- D.. Lehrer diktiert e.. Satz.
- Du schreibst d.. Satz.
- Sie hat e.. Buch und e.. Heft.

5. Перекладіть.

- ◆ У мене є зошит.
- ◆ У мене є книга.
- ◆ У кожного студента є книга.
- ◆ В нього є брат.
- ◆ У нас є карта.
- ◆ У них є зошит.

6. Вивчіть напам'ять текст 2.

Lektion 3.

Фонетика: I. Читання буквосполучень *au, eu, äu*.
II. Читання буквосполучення *tsch*.
III. Наголос у складних словах.
Граматика: I. **Präsens** дієслів сильної дієвідміни.
II. **Präsens** дієслова *sein*.
III. Відмінювання іменників.
Текст 3.

Фонетика

- I. Буквосполучення *au* читається як дифтонг [a[^]o]:

laufen [ˈla[^]oʃn] – бігати

Буквосполучення *eu, äu* читаються як дифтонг [[^]ø]. Його вимова схожа з українським *ой*:

der Freund [de·r ˈfr [^]ønt] – друг
läuft [l [^]øft] – біжить

heute [h ˈʊtə] – сьогодні

II. Буквосполучення **tsch** читається як [tʃ]. Цей звук схожий на українське **ч**.

deutsch [d ˈʊtʃ] – німецький

III. У складних словах, тобто в словах, які складаються з двох або декількох слів, два наголоси: головний та другорядний. Головний наголос падає на перше, визначальне слово, а другорядний – на друге, основне слово. Рід складного іменника визначається за останнім словом.

<i>die 'Haus'aufgabe</i>	
<i>das Haus</i>	<i>die Aufgabe</i>
визначальне слово	основне слово

Граматика

I. **Präsens** дієслів сильної дієвідміни утворюється таким чином:

основа дієслова + особове закінчення

Відокремлювані префікси відокремлюються.

Сильні дієслова в 2-й та 3-й особі однини змінюють **e** на **i**, **ie**, **a** на **ä**, **o** на **ö**.

	<u>fahren</u> – їхати	<u>laufen</u> – бігти	<u>sprechen</u> – говорити
ich	fahre	laufe	spreche
du	fährst	läufst	sprichst
er	fährt	läuft	spricht
wir	fahren	laufen	sprechen
ihr	fahrt	lauft	sprecht
sie	fahren	laufen	sprechen

	<u>sehen</u> – бачити	<u>stoßen</u> – штовхати
ich	sehe	stoße
du	siehst	stößt
er	sieht	stößt
wir	sehen	stoßen
ihr	seht	stoßt
sie	sehen	stoßen

Вправа

Напишіть речення в 2-й та 3-й особі однини.

• Ich lese ein Buch. • Ich spreche deutsch. • Ich fahre nach Charkiw.

II. Відмінювання дієслова *sein* у **Präsens**.

ich	<i>bin</i>	wir	<i>sind</i>
du	<i>bist</i>	ihr	<i>seid</i>
er	<i>ist</i>	sie	<i>sind</i>

Вправа

Провідмініуйте в **Präsens**:

♦ Ich bin Student.

III. Відмінювання іменників.

В однині розрізняють три типи відмінювання іменників: **сильне, слабе, відмінювання іменників жіночого роду.**

Схема закінчень іменників

Відмінок	Відмінювання в однині			в множині
	сильне	слабе	жіноче	
Nominativ	—	—	—	—
Genitiv	- (e) s	- (e) n	—	—
Dativ	—	- (e) n	—	- n
Akkusativ	—	- (e) n	—	—

Сильне відмінювання

За сильною відміною відмінюються **всі** іменники **середнього** (крім *das Herz*) і більша частина іменників **чоловічого** роду.

Відмінок	Середній рід	Чоловічий рід
Nominativ	das Buch	der Staat
Genitiv	des Buches	des Staates
Dativ	dem Buch	dem Staat
Akkusativ	das Buch	den Staat

Слабе відмінювання

До слабого відмінювання належать іменники **чоловічого** роду, що позначають як правило живі істоти і закінчуються на **-e, -ent, -ant, -ist, -at, -soph, der Mensch.**

Відмінок	Іменники чоловічого роду, однина		
Nominativ	der Junge	der Student	der Mensch
Genitiv	des Jungen	des Studenten	des Menschen
Dativ	dem Jungen	dem Studenten	dem Menschen
Akkusativ	den Jungen	den Studenten	den Menschen

Відмінювання іменників жіночого роду

До цього відмінювання належать **усі** іменники жіночого роду.

Відмінок	Іменники жіночого роду, однина	
Nominativ	die Kultur	die Stunde
Genitiv	der Kultur	der Stunde
Dativ	der Kultur	der Stunde
Akkusativ	die Kultur	die Stunde

Відмінювання іменників у множині

У множині всі іменники в **Dativ** отримують **-n** (крім слів, що закінчуються у множині на **-s, -a**).

Відмінок	Множина всіх трьох родів			
Nominativ	die Lehrer	die Bücher	die Frauen	die Wände
Genitiv	der Lehrer	der Bücher	der Frauen	der Wände
Dativ	den Lehrern n	den Büchern n	den Frauen	den Wänden n
Akkusativ	die Lehrer	die Bücher	die Frauen	die Wände

Вправа

Провідмінійте в однині та множині.

der Tag, das Heft, der Aspirant, die Stadt, das Lehrbuch, die Zeitschrift

Текст 3.

[^ø]

Наголос у складних словах

deutsch

das Lehrbuch

der Freund

der Lesesaal

heute

die Hausaufgabe

läuft

die Zeitschrift

Petrow ist Student. Er lernt Deutsch. Die Stunde beginnt. Der Lehrer fragt eine Studentin und einen Studenten. Dann fragt der Lehrer Petrow. Petrow nimmt ein Lehrbuch und liest. Er liest und spricht deutsch.

Die Stunde ist zu Ende. Petrow und sein Freund fahren heute in die Bibliothek. Im Lesesaal der Bibliothek sieht Petrow die Schwester seines Freundes. Sie machen zusammen die Hausaufgaben. Dann nimmt Petrow eine Zeitschrift und liest. Die Zeitschrift ist interessant. Er gibt die Zeitschrift dem Freund. Sein Freund liest die Zeitschrift auch. Dann fahren sie nach Hause.

Пояснення до тексту

- Іменники, які є іменною частиною складеного іменного присудка і означають професію або належність до колектива, вживаються без артикля, якщо перед ними немає означення. Дієслово **sein** у **Präsens** не перекладається.

Petrow ist Student. – Петров – студент.   *Er ist Lehrer.* – Він – учитель.

2. sein – його.

Це присвійний займенник. В однині він відмінюється як **неозначений** артикль.

N	<i>sein</i> Bruder	<i>sein</i> Buch	<i>seine</i> Karte
G	<i>seines</i> Bruders	<i>seines</i> Buches	<i>seiner</i> Karte
D	<i>seinem</i> Bruder	<i>seinem</i> Buch	<i>seiner</i> Karte
A	<i>seinen</i> Bruder	<i>sein</i> Buch	<i>seine</i> Karte

3. Після прийменника **in** на питання *de?* вживається давальний відмінок, а на питання *куди?* – знахідний.

in dem (im) Lesesaal – в читальному залі

in den Lesesaal – в читальний зал

Слова до тексту

	sein	– бути	– быть
(das)	Deutsch	– німецька мова	– німецький язык
	dann	– тоді, потім	– тогда, потом, затем
	nehmen	– брати	– брать
das	Lehrbuch, -(e)s, -er	– підручник	– учебник
	lesen	– читати	– читать
	sprechen	– говорити,	– говорить,
		розмовляти	разговаривать
	deutsch	– німецькою мовою;	– по-німецьки;
		німецький	німецький
das	Ende, -s, -n	– кінець	– конец
	zu Ende sein	– закінчуватися	– заканчиваться
	sein	– його (присвійний	– его (притяжательное
		займенник)	местоимение)
der	Freund, -(e)s, -e	– друг	– друг
	fahren	– їхати	– ехать
	heute	– сьогодні	– сегодня
die	Bibliothek, -, en	– бібліотека	– библиотека
der	Lesesaal, -(e)s, ...säle	– читальний зал	– читальный зал
der	Saal, -(e)s, ...säle	– зал	– зал
	sehen	– бачити	– видеть
die	Schwester, -, -n	– сестра	– сестра
	machen	– робити	– делать
	zusammen	– разом	– вместе
die	Hausaufgabe, -, -n	– домашнє завдання	– домашнее задание

die	Aufgabe, -, -n	– завдання	– задание
die	Zeitschrift, -, -en	– журнал	– журнал
	interessant	– цікавий	– интересный
	geben	– давати	– давать
	auch	– також	– тоже
das	Haus, -es, -er	– будинок	– дом
	nach Hause	– додому	– домой
	zu Hause	– вдома	– дома

Домашнє завдання

1. Прочитайте слова, дотримуючись правил довготи та короткості голосних.

<u>короткі голосні</u>		<u>довгі голосні</u>	
machen	sprechen	fahren	der Lehrer
dann	immer	nehmen	wir
lernen	dort	er	sie
besser	fünf	sehr	gut

2. Прочитайте слова, дотримуючись правил наголосу.

das Lehrbuch	die Zeitschrift
die Hausaufgabe	der Lesesaal

3. Поставте дієслова у відповідну особу.

fahren

- Ich ... nach Charkiw.
- Du ... nach Hause.
- Der Lehrer ... nach Kyjiw.

nehmen

- Ich ... ein Lehrbuch.
- Du ... auch ein Lehrbuch.
- Er ... eine Zeitschrift.

sprechen

- Ich ... gut deutsch.
- Du ... auch gut deutsch.
- Sein Freund ... besser.

geben

- Ich ... dem Lehrer das Buch.
- Du ... dem Freund eine Zeitung.
- Der Student ... seinem Lehrer das Heft.

sehen

- Ich ... den Bruder.
- Du ... den Freund.
- Der Lehrer ... die Studenten.

lesen

- Ich ... eine Zeitschrift.
- Du ... eine Zeitung.
- Er ... ein Buch.

4. Поставте дієслово *sein* у відповідну форму.

◆ Ich ... Student.	◆ Du ... Studentin.	◆ Wir ... Studenten.
◆ Er ... Lehrer.	◆ Sie ... Studenten.	◆ Die Stunde ... zu Ende.
◆ Das Buch ... interessant.		◆ Das Lehrbuch ... gut.

5. Поставте іменники, що подані в дужках у відповідному відмінку.

- Der Lehrer diktiert (ein Satz).
- Ich nehme (ein Buch).
- Er liest (eine Zeitschrift).
- Er gibt (die Zeitschrift) (seine Schwester).
- Sie nimmt (das Lehrbuch) (ein Student).
- Wir schreiben (der Satz).
- Ich gebe (das Buch) (mein Freund).
- Die Zeitung (der Freund) ist interessant.

6. Перекладіть.

- ◆ Студент бере підручник і читає.
- ◆ Його друг їде сьогодні додому.
- ◆ Учитель бачить студента та його сестру.
- ◆ Читальний зал бібліотеки дуже гарний.
- ◆ Вона добре говорить німецькою.
- ◆ Він бере книгу студента і читає.
- ◆ Вона – студентка.

7. Вивчіть напам'ять текст 3.

Lektion 4.

Фонетика: I. Читання суфікса **-ig**.

II. Читання букви **v**.

III. Читання буквосполучень **ng, nk**.

IV. Читання буквосполучення **chs** та букви **x**.

V. Читання буквосполучення **th**.

Граматика: I. Питальні речення.

II. Види присудка.

III. Відмінювання займенників

dieser, jener, jeder, welcher.

IV. Відмінювання присвійних займенників.

Текст 4.

Фонетика

I. Суфікс **-ig** вимовляється як [iç], якщо після нього немає голосної:

richtig [riçtiç] – правильно,   але   *richtige* [riçtige] – правильні

II. Буква **v** читається в словах німецького походження як [f]:   *vier* – чотири

У словах іноземного походження як [v]:   *vertikal* – вертикальний

III. Буквосполучення **ng** читається як [ŋ]: *die Übung* – вправа

Буквосполучення **nk** читається як [ŋk]: *der Schrank* – шафа

IV. Буквосполучення **chs** і буква **x** читаються як [ks]:

sechs – шість *der Text* – текст

V. Буквосполучення **th** читається як [t]. Буквосполучення **th** зустрічається в словах іноземного походження:

die Bibliothek – бібліотека *das Theater* – театр

Граматика

I. Питальні речення

- Порядок слів у питальному реченні з питальним словом.

1 місце	2 місце	3 місце	4, 5 та ін. місця
питальне слово	присудок (змінювана частина)	підмет	інші члени речення
Wo Wohin	studiert fährst	dein Freund? du	– im Sommer?

- Порядок слів у питальному реченні без питального слова.

1 місце	2 місце	3, 4 та ін. місця
присудок	підмет	інші члени речення
Studiert Fährst	dein Freund du	an der Universität? im Sommer nach Süden?

Основні питальні слова:

wer – хто

was – що

wessen – чий

wem – кому

wen – кого

wohin – куди

wann – коли; wo – де

wie – який, як

welcher – який, котрий

Вправи

1. Утворіть питальні речення без питального слова.

- Der Lehrer diktiert einen Satz.
- Ich nehme ein Buch.
- Die Stunde ist zu Ende.
- Jeder Student hat ein Lehrbuch.
- Er liest eine Zeitung.
- Der Lehrer sieht den Studenten.

2. Поставте питання до виділених слів.

- ◆ **Petrow** ist Student.
- ◆ Er lernt **Deutsch**.
- ◆ Die Zeitschrift ist **interessant**.
- ◆ Er sieht **seinen** Freund.
- ◆ Ich gebe **dem Lehrer** das Lehrbuch.
- ◆ **Am Abend** geht er in den Lesesaal.
- ◆ Sie ist **Studentin**.
- ◆ Mein Bruder fährt **nach Hause**.

II. Види присудка

	Види присудка	Приклади
1.	Простий дієслівний	1. Mein Freund studiert . 2. Ich habe dieses Buch gelesen . 3. Ich werde am Seminar teilnehmen . 4. Das Buch wird von mir gelesen .
2.	Складений дієслівний	1. Mein Freund kann schon deutsch sprechen . 2. Er begann das Buch zu lesen . 3. Ich gehe in die Bibliothek arbeiten .
3.	Складений іменний	1. Ich bin Student . 2. Der Tag ist warm . 3. Im Frühling werden die Tage wärmer . 4. Die Aufgabe ist erfüllt .

III. Відмінювання займенників *dieser, jener, jeder, welcher*.

Займенники *dieser* – *цей*, *jener* – *той*, *jeder* – *кожен*, *welcher* – *який*, *котрий* відмінюються як **означений артикль**.

Відмінок	Однина			Множина
	чоловічий рід	жіночий рід	середній рід	
Nominativ	<i>dieser</i> Tag	<i>diese</i> Stunde	<i>dieses</i> Buch	<i>diese</i> Bücher
Genitiv	<i>dieses</i> Tages	<i>dieser</i> Stunde	<i>dieses</i> Buches	<i>dieser</i> Bücher
Dativ	<i>diesem</i> Tag	<i>dieser</i> Stunde	<i>diesem</i> Buch	<i>diesen</i> Büchern
Akkusativ	<i>diesen</i> Tag	<i>diese</i> Stunde	<i>dieses</i> Buch	<i>diese</i> Bücher

Займенник *welcher* стоїть перед іменником:

Welchen Text liest du? – Який текст ти читаєш?

Вправа

Провідміняйте.

jener Student, dieses Lehrbuch, welcher Satz

IV. Присвійні займенники:

mein – мій, моє

dein – твій, твоє

sein – його

ihr – її

meine – моя, мої і т.д.

unser – наш, наше

euer – ваш, ваше

ihr – їхній, їхнє

Ihr – Ваш, Ваше

Присвійні заменники відмінюються в однині як **неозначений** артикль, а в множині як **означений**:

Відмінок	Однина			Множина
	чоловічий рід	жіночий рід	середній рід	
Nominativ	mein Bruder	meine Zeitung	mein Buch	meine Freunde
Genitiv	meines Bruders	meiner Zeitung	meines Buches	meiner Freunde
Dativ	meinem Bruder	meiner Zeitung	meinem Buch	meinen Freunden
Akkusativ	meinen Bruder	meine Zeitung	mein Buch	meine Freunde

Вправи

1. Провідмініайте: ihr Bruder, unser Lehrer, seine Zeitung
2. Замість крапок поставте відповідний присвійний займенник.

- Ich nehme ... Hefte.
- Du nimmst ... Hefte.
- Wir nehmen ... Hefte.
- Er nimmt ... Hefte.
- Sie nimmt ... Hefte.
- Ihr nehmt ... Hefte.
- Sie nehmen ... Hefte.

Текст 4.

[ŋ], [ŋk]	[x]	[ç]	твердий приступ
die Übung – die Übungen	noch	ich	auf
die Zeitung – die Zeitungen	machen	sprechen	an
der Schrank – die Schränke	das Buch	die Bücher	die Übung
	die Sprache	richtig	der Abend

Die Charkiwer Universität hat eine Bibliothek und viele Lesesäle. Die Bibliotheken der Charkiwer Universität sind weltbekannt. Hier gibt es viele Bücher in verschiedenen Sprachen. Die Lesesäle sind groß und hell. Dort stehen viele Tische und Stühle. Auf den Tischen liegen Bücher und Hefte, Bleistifte und Kugelschreiber. An den Wänden stehen Bücherschränke mit Büchern, Wörterbüchern, Zeitungen und Zeitschriften.

In den Lesesälen arbeiten Studenten, Aspiranten und Professoren. Die Studenten machen hier Hausaufgaben, schreiben Übungen und übersetzen Artikel. Sie lesen hier auch Zeitungen und Zeitschriften. Das ist interessant.

Am Abend sind hier immer viele Menschen. Sie arbeiten hier gern.

Пояснення до тексту

1. Прикметники від назв міст утворюються за допомогою суфікса **-er**, пишуться з великої літери і не відмінюються.

*Charki*w – *Charki*wer

*Kyji*w – *Kyji*wer

Moskau – *Moskau*er

2. *es gibt* – є, буває. Це безособовий зворот, після якого іменник звичайно стоїть у знахідному відмінку і з **неозначеним** артиклем.

Hier gibt es einen Tisch. – Тут є стіл.

Hier gibt es mehrere Tische. – Тут є декілька столів.

3. Після прийменників **auf, an, in** на питання *de?* вживається давальний відмінок, а на питання *kudi?* – знахідний.

auf dem Tisch – на столі

auf den Tisch – на стіл

an der Wand – на стіні, біля стіни

an die Wand – на стіну, до стіни

4. Зверніть увагу на переміщення наголосу в іменниках із суфіксом **-or**:

der Pro'fessor – *die Profe*'ssoren

der 'Doktor – *die Dok*'toren

5. Після прийменників **an** та **in** на питання *коли?* вживається давальний відмінок:

am (an + dem) Abend – увечері

am (an + dem) Tage – удень

am (an + dem) Montag – у понеділок

im (in + dem) September – у вересні

in der Nacht – уночі

6. **Запам'ятайте** назви днів тижня:

der Montag – понеділок

der Freitag – п'ятниця

der Dienstag – вівторок

der Samstag, Sonnabend – субота

der Mittwoch – середа

der Sonntag – неділя

der Donnerstag – четвер

montags – по понеділках, *dienstags* – по вівторках і т. д.

Слова до тексту

mehrere

– декілька

– несколько

weltbekannt

– всесвітньовідомий

– всемирноизвестный

bekannt

– відомий

– известный

hier

– тут

– здесь

	es gibt	– є, буває	– имеется, имеются
	viel, viele	– багато	– много, многие
	verschieden	– різний, різноманітний	– разный, различный
die	Sprache, -, -n	– мова	– язык
	in verschiedenen Sprachen	– різними мовами	– на разных языках
	groß	– великий	– большой
	hell	– світлий	– светлый
	dort	– там	– там
	stehen	– стояти	– стоять
der	Stuhl, -(e)s, -e	– стілець	– стул
der	Tisch, -es, -e	– стіл	– стол
	auf	– на	– на
	liegen	– лежати	– лежать
der	Bleistift, -(e)s, -e	– олівець	– карандаш
der	Kugelschreiber, -s, -an	– кулькова ручка – біля, коло, на (чомусь вертикальному)	– шариковая ручка – у, около, на (чем-то вертикальном)
die	Wand, -, -e	– стіна	– стена
der	Bücherschrank, -s, -e mit (D)	– книжкова шафа – з	– книжный шкаф – с
das	Wörterbuch, -(e)s, -er	– словник	– словарь
die	Zeitung, -, -en	– газета	– газета
	arbeiten	– працювати	– работать
der	Professor, -s, -en	– професор	– профессор
die	Übung, -, -en	– вправа	– упражнение
	übersetzen	– перекладати	– переводить
der	Artikel, -s, -das	– стаття – це	– статья – это
das	Wort, -(e)s, -er -(e)s, -e	– 1. слово (окреме) – 2. слово (зв'язна мова)	– 1. слово (отдельное) – 2. слово (речь)
der	Abend, -s, -e	– вечір	– вечер
	am Abend	– увечері	– вечером
der	Mensch, -en, -en	– людина	– человек

Діалог

– Was ist dein Freund?	– Mein Freund ist Student.
– Wo studiert er?	– Er studiert an der Charkiwer Universität.
– Studiert er Chemie?	– Nein, er studiert Physik.

– Ist dieses Fach interessant?	– Ja, dieses Fach ist interessant.
– Welche Fremdsprache lernst dein Freund?	– Mein Freund lernt Deutsch.
– Spricht er schon gut deutsch?	– Ja, er spricht schon gut deutsch, aber das ist nicht leicht.
– Wann beginnt der Unterricht?	– Der Unterricht beginnt jeden Tag um neun Uhr.
– Wann ist der Unterricht zu Ende?	– Der Unterricht ist um fünfzehn Uhr zu Ende.
– Wohin geht dein Freund dann?	– Dann geht er in den Lesesaal unserer Fakultät.
– Wie ist Ihr Lesesaal?	– Unser Lesesaal ist groß, hell und bequem.
– Wen sieht dein Freund im Lesesaal?	– Im Lesesaal sieht er seine Freunde.
– Wie lange arbeitet dein Freund im Lesesaal?	– Im Lesesaal arbeitet mein Freund bis achtzehn Uhr.
– Was macht er am Abend?	– Am Abend arbeitet er an der Übersetzung der Fachliteratur.

Пояснення до тексту

1. studieren – вивчати

Was studiert er? – Er studiert Physik.

studieren *an (D)* – вчитися (у вищому навчальному закладі)

*Wo studiert er? – Er studiert **an der** Charkiwer Universität.*

2. lernen – вчити

Was lernt er? – Er lernt Deutsch.

lernen *in (D)* – навчатися (у середній школі)

Wo lernt er? – Er lernt in der Schule.

3. Сполучники **aber** – але, *prote* та **und** – і, та, а не впливають на порядок слів у реченні.

Er spricht gut deutsch, aber das ist nicht leicht.

4. das – це, вказівний займенник виступає в реченні підметом. Зв'язка **sein** в іменному складеному присудку узгоджується з іменною частиною:

*Das **ist** ein Buch.* – Це книжка.

*Das **sind** Bücher.* – Це книжки.

5. der Unterricht – заняття. Цей іменник у німецькій мові вживається тільки в однині.

Der Unterricht beginnt. – Заняття починаються.

6. arbeiten *an* (*D*) – працювати над чимось.

Er arbeitet an der Übersetzung. – Він працює над перекладом.

Домашнє завдання

1. Поставте іменники у дужках у відповідний відмінок.

- ◆ Das Wörterbuch (der Student) liegt auf dem Tisch.
- ◆ Er gibt (der Freund) die Zeitschrift (der Lehrer).
- ◆ Die Aufgabe (die Studentin) ist richtig.
- ◆ Er sieht (ein Lehrer, ein Student) und (eine Studentin).
- ◆ Sie hat (ein Bruder) und (eine Schwester).
- ◆ In (die Lesesäle) sind immer viele Menschen.

2. Поставте питання до всіх членів речення.

- Sie gibt das Wörterbuch dem Bruder.
- Er sieht im Lesesaal seine Freunde.
- Am Abend fahren sie in die Bibliothek.

3. Вставте закінчення займенників.

- ◆ Dies... Buch ist interessant.
- ◆ Jen... Student spricht deutsch.
- ◆ Welch... Text übersetzt er?
- ◆ Er gibt jed... Studenten eine Zeitschrift.
- ◆ Jed... Student hat ein Lehrbuch.
- ◆ Der Lehrer fragt dies... Studentin.
- ◆ Die Übersetzung dies... Textes ist nicht leicht.
- ◆ Welch... Sprache lernt er?
- ◆ Die Lesesäle dies... Fakultät sind groß und hell.

4. Складіть речення, вживаючи присвійні займенники.

Зразок: Er hat einen Bruder. – Das ist sein Bruder.

● Sie hat ein Heft.	● Sie hat ein Buch.	● Ich habe eine Zeitschrift.
● Er hat eine Uhr.	● Du hast ein Wörterbuch.	● Sie hat Freunde.
● Wir haben Bücher.	● Ich habe Zeitungen.	● Ihr habt Lehrbücher.
● Sie haben Freunde.		

5. Перекладіть.

- ◆ Ми працюємо над цим перекладом.
- ◆ Я працюю над перекладом тексту.
- ◆ Мій брат працює над спеціалітурою.
- ◆ Його сестра працює над перекладом газет та журналів.

- ◆ Він навчається в університеті.
- ◆ Його сестра вчиться на нашому факультеті.
- ◆ Її брат вчиться в академії (die Akademie).

6. Перекладіть.

- Який предмет він вивчає?
- Він уже добре говорить німецькою?
- Як довго він працює над перекладом спецлітератури?
- Заняття починаються о третій годині.
- Вони закінчуються о дев'ятій годині.
- Я працюю в читальному залі до шостої години.
- Він вже перекладає тексти, але це нелегко.

7. Вивчіть текст 4 напам'ять.

8. Розкажіть про себе, використовуючи діалог.

Lektion 5.

Фонетика: I. Читання буквосполучення *ph*.
 II. Читання буквосполучення *ch* на початку слова.
 III. Читання букви *c*.
 IV. Читання буквосполучення *ck*.
Граматика: I. Imperativ.
 II. Відмінювання особових займенників.
Текст 5.

Фонетика

I. Буквосполучення *ph* зустрічається в словах іноземного походження і читається як [f]:

Physik – фізика

II. Буквосполучення *ch* на початку слова зустрічається в словах іноземного походження і читається перед *e, i* як [ç]:

Chemie – хімія,
 а перед *a, o, u* та приголосними як [k]:

Chor – хор

III. Буква **c** у словах іноземного походження перед голосними **e, i** читається як [t_s]: *Celsius* – Цельсій,

а перед голосними **a, o, u** як [k]: *circa* – приблизно

IV. Буквосполучення **ck** читається як [k]: *das Stück* – шматок, штука

Граматика

I. Наказовий спосіб (**Imperativ**) має чотири форми:

du-Form (2-га особа однини)

ihr-Form (2-га особа множини)

Sie-Form (форма ввічливості)

wir-Form (1-ша особа множини)

Du-Form.

Präsens	Imperativ
du machst – ти робиш	mach(e)! – роби!
du antwortest – ти відповідаєш	antworte! – відповідай!
du gibst – ти даєш	gib! – дай!
du liest – ти читаєш	lies! – читай!
але!	
du fährst – ти їдеш	fahr(e)! – їдь!
du läufst – ти біжиш	lauf(e)! – біжи!

Ihr-Form.

Präsens	Imperativ
ihr macht – ви робите	macht! – робіть!
ihr gebt – ви даєте	gebt! – давайте
ihr fahrt – ви їдете	fahrt! – їдьте

Sie-Form

Präsens	Imperativ
Sie machen – Ви робите	machen Sie! – робіть!
Sie lesen – Ви читаєте	lesen Sie! – читайте!

Wir-Form

Präsens	Imperativ
wir lesen – ми читаємо	lesen wir! – читаймо!
wir gehen – ми йдемо	gehen wir! – йдемо!

Imperativ дієслова *sein*

Sei!

Seid!

Seien Sie!

Seien wir!

Вправи

1. Утворіть та перекладіть усі форми **Imperativ** від дієслів *kommen, sprechen, nehmen*.

2. Перекладіть.

◆ Читай текст!	◆ Дай свій зошит!	◆ Читайте текст! (дві форми)
◆ Читаймо!	◆ Переклади цю вправу.	◆ Дайте ваші (Ваші) зошити!
◆ Перекладіть ці вправи (дві форми)!		◆ Перекладемо цю вправу!

II. Відмінювання особових займенників.

Відмінок	Однина					
Nominativ	ich	du	er	es	sie	Sie
Genitiv	–	–	–	–	–	–
Dativ	mir	dir	ihm	ihm	ihr	Ihnen
Akkusativ	mich	dich	ihn	es	sie	Sie

Відмінок	Множина			
Nominativ	wir	ihr	sie	Sie
Genitiv	–	–	–	–
Dativ	uns	euch	ihnen	Ihnen
Akkusativ	uns	euch	sie	Sie

Вправа

1. Поставте особові займенники у відповідний відмінок.

- Wir sehen (er, du, ihr, Sie, es, sie).
- Gib die Zeitschrift (ich, sie (вона), er, sie (вони)).

Текст 5.

[t.s]	[v]	[k]
circa	das Verb	das Chlor
Celsius	die Vokabel	circa

Um neun Uhr beginnt der Unterricht. Die Deutschlehrerin kommt. Sie kontrolliert die Hausaufgaben. Dann sagt sie: "Petrow, gehen Sie an die Tafel. Schreiben Sie: "Chlor ist ein Gas; es siedet bei Temperatur von ca. (circa) –34°C (minus vierunddreißig Grad Celsius)". Petrow schreibt den Satz. "Übersetzen Sie den Satz ins Russische", sagt die Lehrerin. Petrow übersetzt ihn richtig. Dann sagt die Lehrerin: "Jetzt erkläre ich Ihnen die Bildung des Imperativs. Seien Sie aufmerksam!"

Die Lehrerin erklärt uns die Bildung der Imperativformen. Wir verstehen alles sehr gut.

"Iwanow", sagt die Lehrerin, "nennen Sie die Imperativformen der Verben: machen, lesen, fahren." Iwanow sagt: "Mach! Macht! Machen Sie! Machen wir! Lies! Lest! Lesen Sie! Lesen wir! Fahr! Fahrt! Fahren Sie! Fahren wir!"

Die Lehrerin diktiert uns die Hausaufgaben: "Lesen Sie den Text 6, Seite 34, übersetzen Sie ihn ins Russische, lernen Sie die Vokabeln, machen Sie die Übungen und erzählen Sie den Text".

Die Stunde ist zu Ende.

"Auf Wiedersehen," sagt die Lehrerin.

"Auf Wiedersehen," antworten wir.

Пояснення до тексту

1. Chlor ist ein Gas – іменники, що означають назву речовини, вживаються зазвичай без артикля.

2. Іменник der Grad – *градус* вживається після числівників тільки в однині.

ein Grad – один градус

sechs Grad – шість градусів

3. ins Russische – *на російську мову (російською мовою)*, ins Deutsche – *на німецьку мову (німецькою мовою)*

Слова до тексту

die	Lehrerin, -, -nen	– учителька	– учительница
	kontrollieren	– перевіряти, контролювати	– проверять, контролировать
die	Tafel, -, -n	– дошка	– доска
	an die Tafel gehen	– йти до дошки	– идти к доске
das	Chlor, -s	– хлор	– хлор
	sieden	– кипіти	– кипеть
	bei (D)	– у, при, біля	– у, при
die	Temperatur, -, -en	– температура	– температура
	bei Temperatur von ...	– при температурі в...	– при температуре в...
	ca. (circa, zirka)	– приблизно, близько	– приблизительно
der	Grad, -(e)s, -e	– градус	– градус
	richtig	– правильно	– правильно
	jetzt	– тепер	– теперь
	erklären	– пояснювати	– объяснять
die	Bildung, -, -en	– утворення	– образование
	aufmerksam	– уважно	– внимательно
die	Form, -, -en	– форма	– форма
	verstehen	– розуміти	– понимать

	alles	– все	– всё
	nennen	– називати	– называть
das	Verb, -s, -en	– дієслово	– глагол
die	Seite, -, -n	– сторінка; сторона, бік	– страница, сторона
die	Vokabel, -, -n	– (окреме іноземне) слово	– (отдельное иностранное) слово
	erzählen	– розповідати	– рассказывать

Домашнє завдання

1. Поставте присудок в усіх формах **Imperativ**.

- ◆ (Schreiben) diesen Satz!
- ◆ (Fahren) in die Bibliothek!
- ◆ (Nehmen) dieses Wörterbuch!
- ◆ (Sprechen) deutsch!
- ◆ (Erzählen) den Text!

2. Поставте займенники у відповідний відмінок.

- Ich spreche mit (du) und (er).
- Die Lehrerin fragt (wir) und (sie – вони).
- Wir sehen (er) und (ihr).
- Er gibt die Zeitschriften (ich) und (sie – вона).

3. Перекладіть.

- ◆ Коли приходить вчителька німецької мови?
- ◆ Наша вчителька німецької мови приходить о 9 годині.
- ◆ Хто перекладає це речення українською мовою?
- ◆ Це речення перекладає той студент.
- ◆ Що пояснює Вам цей аспірант?
- ◆ Він пояснює нам утворення цього газу.
- ◆ Розкажіть мені той текст!
- ◆ Будь уважним!
- ◆ Це речення не дуже легке.
- ◆ Я розумію тебе дуже добре.
- ◆ Він називає кілька дієслів.

4. Вставте присвійні займенники.

- Sie gibt mir ... Wörterbuch.
- Sie lesen ... Zeitschriften.
- Der Freund nimmt ... Heft.
- Wir übersetzen ... Texte.
- Er spricht mit ... Freund.
- Ich mache ... Hausaufgaben.
- Du fragst ... Lehrer.

5. Перекажіть текст 5.

Lektion 6.

Фонетика: I. Читання букви *y*.
II. Читання суфікса – *tion*.
III. Читання буквосполучення *qu*.
Граматика: I. Кількісні числівники.
II. Суфікси іменників.
Текст 6.
Wiederholungsübungen (Stunden 1-6)

Фонетика

I. Буква *y* зустрічається в словах іноземного походження і читається як [y:] або [Y]: *der Typ*

II. У суфіксі *-tion* буква *t* читається як [t_s]:

die Dissertation – дисертація

die Oxydation – окислювання

На суфікс *-tion* завжди падає наголос.

III. Буквосполучення *qu* читається як [kv]:

das Quadrat – квадрат

Граматика

I. **Кількісні числівники** відповідають на питання *wieviel?* – скільки? Вони **не відмінюються** і звичайно вживаються **без** артикля.

Виняток складає числівник *ein*, який змінюється як неозначений артикль.

Wieviel Zeitungen und Bücher liegen hier? – *Hier liegen zwei Bücher und eine Zeitung.*

Від 1 до 12 кількісні числівники є простими.

1 – eins

5 – fünf

9 – neun

2 – zwei

6 – sechs

10 – zehn

3 – drei

7 – sieben

11 – elf

4 – vier

8 – acht

12 – zwölf

Форма *eins* вживається при рахуванні, а також якщо числівник вживається без іменника:

Er kommt um eins. – Він прийде о першій.

Від 13 до 19 числівники утворюються від назв **одиниць** і суфікса **-zehn**.

13 – dreizehn	18 – achtzehn
14 – vierzehn	19 – neunzehn
15 – fünfzehn	

Числівники 16 та 17 мають відхилення від правил:

16 – sechzehn	17 – siebzehn

Назви **десятків** утворюються від назв **одиниць** і суфікса **-zig**.

40 – vierzig	80 – achtzig
50 – fünfzig	90 – neunzig

Числівники 20, 60 та 70 утворюються таким чином:

zwanzig	sechzig	siebzig

Числівник 30 утворюється від назви одиниць і суфікса **-ßig**.

Назви чисел іноземного походження **die Million (-en)** та **die Milliarde (-n)** є іменниками.

Простими числівниками є також 100 – **-hundert**, 1000 – **-tausend**.

З 21 починаються складні числівники. Вони утворюються таким чином: назви одиниць передують назвам десятків та з'єднуються сполучником **und**. Усе слово пишеться разом:

25 – *fünfundzwanzig*
387 – *dreihundertsiebenundachtzig*
38251 – *achtunddreißigtausendzweihunderteinundfünfzig*

Арифметичні дії

$2 + 3 = 5$	<i>zwei plus drei (ist) gleich fünf</i>
$6 - 4 = 2$	<i>sechs minus vier (ist) gleich zwei</i>
$3 \times 3 = 9$	<i>drei mal drei (ist) gleich neun</i>
$8 : 4 = 2$	<i>acht durch vier (ist) gleich zwei</i>

Вправи

1. Прочитайте запропоновані числівники.

◆ 2, 12, 22, 222	◆ 3, 13, 33, 333	◆ 6, 16, 66, 666
◆ 7, 17, 77, 777	◆ 11, 14, 18, 27, 69, 70, 130, 423, 6861, 15947	

2. Прочитайте подані арифметичні дії.

$$17 + 11 = 28$$

$$63 - 40 = 23$$

$$9 \times 8 = 72$$

$$18 : 3 = 6$$

$$23 + 34 = 57$$

$$87 - 12 = 75$$

$$4 \times 8 = 32$$

$$45 : 9 = 5$$

II. Суфікси іменників.

Рід іменників часто можна визначити за суфіксом.

Німецькі суфікси **-er, -ler, -ner**, та запозичені суфікси **-or, -ent, -ant, -ist, -at, -soph, -log(e), -nom, -graph(graf), -arch** вказують на **чоловічий** рід. Іменники з цими суфіксами визначають професію або належність до колективу:

der Arbeiter – робітник
der Professor – професор
der Student – студент

der Aspirant – аспірант
der Soldat – солдат
der Materialist – матеріаліст

Іменники з суфіксами **-el, -ismus, -us, -ling** також **чоловічого** роду.

der Löffel – ложка
der Kursus – курс

der Kapitalismus – капіталізм
der Feigling – боягуз

Крім того **чоловічий** рід мають іменники, що позначають:

1. Дні тижня: *der Montag, der Freitag*.
2. Місяці: *der Juni, der September*.
3. Пори року : *der Sommer, der Winter, der Herbst, der Frühling*.
4. Частини світу: *der Osten, der Süden, der Westen, der Norden*.
5. Марки автомобілів: *der Peugeot, der Fiat*.
6. Назви вин та спиртних напоїв: *der Bordeaux, der Cognac*.

За допомогою німецьких суфіксів **-in, -ung, -keit, -schaft, -heit** та запозичених **-tät, -tion, -ik**, а також суфіксів **-enz, -ei, -ie, -ur** утворюються іменники **жіночого** роду:

die Lehrerin – учителька
die Zeitung – газета
die Flüssigkeit – рідина
die Freundschaft – дружба
die Polizei – поліція
die Chemie – хімія

die Freiheit – свобода
die Universität – університет
die Dissertation – дисертація
die Politik – політика
die Konferenz – конференція
die Natur – природа

Іменники **жіночого** роду завжди позначають:

1. Дерев та квіти: *die Pappel, die Eiche, die Rose, die Tulpe*.
2. Сорт сигарет або сигар: *die Havanna, die Camel*.
3. Більшість іменників (насамперед двоскладових) на **-e**: *die Liebe, die Lampe*.
4. Субстантивовані числівники: *die Eins, die Fünf*.

Середній рід мають числівники з суфіксами **-chen, -um, -lein, -o, -ment**:

das Tischchen – столик
das Museum – музей

das Konto – рахунок
das Parlament – парламент
das Büchlein – книжечка

Середнього роду також іменники:

1. Субстантивовані: *das Essen, das Böse, das Trinken, das Nichts, das Gute.*
2. З префіксом **ge-** + суфіксом **-e**: *das **Gebirge**, das **Gebäude**.*

Суфікси німецького походження **не мають** наголосу (крім **-ei**):

<i>der 'Arbeiter</i>	<i>die 'Zeitung</i>
<i>der 'Lehrer</i>	<i>die 'Übung</i>
<i>der 'Chemiker</i>	<i>die 'Wohnung</i>

Суфікси іноземного походження, як правило, стоять під наголосом:

<i>der Stu'dent</i>	<i>die Fakul'tät</i>	але:	<i>die 'Technik</i>
<i>der Spezia'list</i>	<i>die Oxydak'tion</i>		<i>die Infor'matik</i>
<i>die Universi'tät</i>	<i>die Phy'sik</i>		<i>Die Fa'milie</i>
,			<i>die Linie, Ko'mödie</i>
			<i>die Tra'gödie</i>

Але: *die Che'mie, die Philoso'phie, die Harmo'nie*

Винятками є суфікси **-um** та **-or**:

<i>das Mu'seum</i>	<i>der Pro'fessor</i>
<i>das Labora'torium</i>	<i>der 'Doktor</i>

але в множині:	<i>die Profe'ssoren</i>	<i>die Dok'toren</i>

Текст 6.

Die Familie Bojko wohnt in Charkiw Sumska-Straße 10, Wohnung 2. Die Eltern haben zwei Söhne und eine Tochter.

Max ist 20 Jahre alt. Er ist Student. Er studiert an der Charkiwer Nationalen Karasin-Universität.

Peter ist 8 Jahre alt. Er besucht die Mittelschule.

Die Tochter heißt Olga. Sie ist 25 Jahre alt. Sie ist Ärztin. Sie arbeitet jetzt an ihrer Dissertation.

Der Vater ist 50 Jahre alt. Er arbeitet an einer Hochschule. Er hält Vorlesungen in Mathematik.

Die Mutter ist Chemikerin. Sie arbeitet im Laboratorium (Labor) eines Instituts. Sie hält oft Vorlesungen.

Пояснення до тексту

1. in Charkiw – назви міст, континентів, країн – середнього роду та вживаються **без** артикля: *Charkiw, Afrika, але die USA*.
2. Зверніть увагу на переклад прийменника **in** у сполученнях:

die Vorlesung in Mathematik – лекція з математики

das Seminar in Chemie – семінар з хімії

Назви дисциплін вживаються в такому випадку **без** артикля.

Слова до тексту

die	Familie, -, -n	– сім'я, родина	– семья
	wohnen	– жити	– жить
die	Straße, -, n	– вулиця	– улица
die	Wohnung, -, -en	– квартира	– квартира
die	Eltern	– батьки	– родители
der	Sohn, -(e)s, -e	– син	– сын
die	Tochter, -, -in	– дочка	– дочь
das	Jahr, -(e)s, -e	– рік	– год
	alt	– старий	– старьй
	Wie alt ist er?	– Скільки йому років?	– Сколько ему лет?
	Er ist 20 Jahre alt.	– Йому 20 років.	– Ему 20 лет.
	erst	– тільки	– только, лишь
die	Mittelschule, -, -n	– середня школа	– средняя школа
	heißen	– зватися	– называться
die	Ärztin, -, -nen	– лікар (жінка)	– врач (женщина)
der	Arzt, -es, -e	– лікар	– врач
der	Vater, -e, -in	– батько	– отец
	halten (du hältst, er hält)	– тримати	– держать

die	Vorlesung, -, -en	– лекція	– лекция
	eine Vorlesung halten	– читати лекцію	– читать лекцию
die	Mathematik, -	– математика	– математика
die	Mutter, -, -"	– мати	– мать
die	Chemikerin, -, -nen	– хімік (жінка)	– химик (женщина)
der	Chemiker, -s, -	– хімік	– химик
das	Laboratorium, -s, -ri en	} – лабораторія	– лаборатория
das	Labor, -s, -s		
das	Institut, -(e)s, -e	– інститут	– институт
	oft	– часто	– часто

Домашнє завдання

1. Напишіть буквами запропоновані числівники:

1, 6, 11, 16, 17, 20, 34, 165, 4879

2. Утворіть іменники за допомогою суфікса **-in**.

Зразок: der Lehrer – die Lehrerin

der Student
der Arbeiter

der Chemiker
der Aspirant

der Freund
der Arzt

3. Утворіть від наступних дієслів іменники з суфіксом **-ung**, перекладіть дієслова та іменники.

Зразок: vorlesen (читати вголос) – die Vorlesung (лекція)

erzählen

bilden

wohnen

erklären

4. Заповніть пропуски даними нижче словами, що підходять за змістом.

◆ Er ... eine Zeitung und ... sie.	◆ ... Student hat ein Buch und ein Heft.
◆ Mein Freund ... gut deutsch.	◆ Wir ... verschiedene Übungen und ... Texte.
◆ Um drei Uhr ... die Stunde ...	◆ Am Abend ... er ... der Fachliteratur.
◆ Dieses Gas ... bei ... 100 C°.	◆ Die Studenten ... den Lehrer gut.
◆ Er ... mehrere Verben.	◆ In unserer Hochschule ... einen Lesesaal.

---

machen, jeder, sprechen, nehmen, lesen, zu Ende sein, es gibt, arbeiten an (D),
übersetzen, nennen, circa, verstehen, siedern

5. Перекладіть.

- ◆ Її батьки живуть у Києві.
- ◆ Як називається цей газ?
- ◆ У моєї сестри є дочка та син.
- ◆ Його мати – хімік, вона працює в лабораторії нашого інституту.
- ◆ Цей газ називається хлор.
- ◆ Ми часто перекладаємо спецлітературу.
- ◆ Сьогодні в нас лекція з математики.

6. Перекажіть текст 6.

Wiederholungsübungen (Stunden 1-6)

1. Поставте іменники у відповідний відмінок.

● Ich sehe ...	dieser Student sein Bruder die Lehrerin ein Buch
● Er hat ...	ein Kugelschreiber ein Wörterbuch diese Zeitschrift mehrere Lehrbücher
● Sie erzählt den Text ...	ihre Freundin die Brüder dieser Student der Lehrer
● Sie nehmen den Artikel ...	dieser Aspirant unser Professor jene Studenten meine Schwester

2. Дайте відповіді на питання.

Зразок: Ich nehme ein Buch. Und er? (ein Heft) – Und er nimmt ein Heft.

- ◆ Ich spreche mit meinem Bruder. Und er? (seine Schwester)
- ◆ Ich lese eine Zeitung. Und er? (eine Zeitschrift)
- ◆ Ich fahre nach Hause. Und dieser Student? (die Bibliothek)
- ◆ Ich sehe den Professor. Und jener Aspirant? (der Student)
- ◆ Ich gebe dem Lehrer meine Hausaufgabe. Und diese Studentin? (ihre Übersetzung)
- ◆ Ich halte Vorlesungen in Chemie. Und dieser Dozent? (Vorlesungen in Physik)

3. Перекладіть.

- У мене є брат та сестра.
- У мого друга є бібліотека.

- У його сестри є кілька журналів різними мовами.
- У Вас є цей словник? – Так, він у мене є.
- У неї є переклад цього тексту? – Так, він в неї є.
- У них є лекції ввечері? – Так, у них є лекції ввечері.

4. Поставте питання до виділених слів.

◆ Er ist Lehrer.	◆ Sie gibt seinem Bruder die Zeitung.
◆ Er erzählt dem Lehrer den Text.	◆ Der Unterricht beginnt um 9 Uhr .
◆ Wir machen zwei Übungen.	◆ Die Studenten fahren nach Hause .

5. Перекладіть.

- а)   • Я бачу свою сестру.   • Він бере свою книгу та свій журнал.
          • Вона читає свій переклад.   • Вони роблять свої домашні завдання.
          • Ми бачим своїх друзів.   • Ти говориш зі своїм учителем.
          • Ти працюєш над своєю дисертацією.
- б)   У мене є друг. Його звать Володимир. Йому 19 років. Він студент. Він навчається в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Він вивчає хімію. Це дуже цікаво. Він вивчає багато предметів: хімію, фізику, математику, німецьку мову. Він працює над мовою охоче. Він добре говорить німецькою і вже перекладає спецлітературу. Увечері він працює в читальному залі. Там завжди багато людей. У читальному залі є багато книг, журналів, газет та статей. Мій друг часто працює в лабораторії свого факультета. Батько мого друга також хімік. Він читає лекції в нашому інституті.

Lektion 7.

Grammatik: I. Відмінювання прикметників.
                   II. Прийменники, які вимагають
                   давального та знахідного відмінків.
Lexik. Text 7 "Unser Studium".

Grammatik

I. Відмінювання прикметників (Deklination der Adjektive).

Сильна відміна

Якщо перед прикметником немає артикля чи слова, яке його замінює, то прикметник приймає закінчення **означеного** артикля в усіх відмінках, крім родового відмінку однини чоловічого та середнього роду, де він приймає закінчення **-en**.

**Таблиця відмінкових закінчень прикметників,
які відмінюються за сильною відміною.**

	Singular			Plural
	m	n	f	
Nominativ	- er	- es	- e	- e
Genitiv	- en	- en	- er	- er
Dativ	- em	- em	- er	- en
Akkusativ	- en	- es	- e	- e

Наприклад:

kalter Tee – холодний чай

leichtes Gas – легкий газ

warme Luft – тепле повітря

leichte Gase – легкі гази

	Singular			Plural
	m	n	f	
Nominativ	kalter Tee	leichtes Gas	warme Luft	leichte Gase
Genitiv	kalten Tees	leichten Gases	warmer Luft	leichter Gase
Dativ	kaltem Tee	leichtem Gas	warmer Luft	leichten Gasen
Akkusativ	kalten Tee	leichtes Gas	warme Luft	leichte Gase

Слабка відміна

Прикметники, перед якими стоїть означений артикль або займенник, що відмінюється як означений артикль, відмінюються за **слабкою** відміною.

**Таблиця відмінкових закінчень прикметників,
які відмінюються за слабкою відміною.**

	Singular			Plural
	m	n	f	
Nominativ	- e			- en
Genitiv	- en			
Dativ				
Akkusativ				

Наприклад:

	Singular	Plural

	m	n	f	
Nominativ	der kalte Tee	das leichte Gas	die warme Luft	die leichten Gase
Genitiv	des kalten Tees	des leichten Gases	der warmen Luft	der leichten Gase
Dativ	dem kalten Tee	dem leichten Gas	der warmen Luft	den leichten Gasen
Akkusativ	den kalten Tee	das leichte Gas	die warme Luft	die leichten Gase

Змішана відміна

За цією відміною відмінюються прикметники, якщо перед ними стоїть неозначений артикль або присвійний займенник. У цьому випадку прикметник у Nominativ і Akkusativ відмінюється за сильною відміною, а в Genitiv і Dativ – за слабкою.

Таблиця відмінкових закінчень прикметників, які відмінюються за змішаною відміною.

	Singular			Plural
	m	n	f	
Nominativ	- er	- es	- e	- en
Genitiv	- en			
Dativ				
Akkusativ	- en	- es	- e	

Наприклад:

	Singular			Plural
	m	n	f	
Nominativ	ein/ mein neuer Text	ein/ mein neues Buch	eine/ meine neue Lampe	meine neuen Texte
Genitiv	eines/ meines neuen Textes	eines/ meines neuen Buches	einer/ meiner neuen Lampe	meiner neuen Texte
Dativ	einem/ meinem neuen Text	einem/ meinem neuen Buch	einer/ meiner neuen Lampe	meinen neuen Texten
Akkusativ	einen/ meinen neuen Text	ein/ mein neues Buch	eine/ meine neue Lampe	meine neuen Texte

Після кількісних числівників і після **viele** – *багато*, **einige**, **mehrere** – *кілька*, *деякі* і **manche** – *деякі* прикметники відмінюються за **сильною** відміною:

zwei große Lesesäle

viele interessante Bücher

Після **beide** – *обидва* і **alle** – *усі* прикметники відмінюються за **слабкою** відміною.

beide chemischen Texte

alle bekannten Artikel

Grammatische Übungen

1. Складіть речення інакше, вживаючи прикметники як означення.

a) **Muster:** Die Arbeit ist gut. – Das ist eine gute Arbeit.

- Die Übung ist leicht.
- Das Buch ist alt.
- Der Artikel ist interessant.
- Die Wohnung ist hell.
- Das Wörterbuch ist gut.
- Der Saal ist hell.

b) **Muster:** Ich lese einen Text. Der Text ist interessant. – Ich lese einen interessanten Text.

- Ich übersetze einen Artikel. Der Artikel ist leicht.
- Ich sehe einen Saal. Der Saal ist hell.
- Er nimmt ein Wörterbuch. Das Wörterbuch ist gut.
- Er gibt dem Freund ein Buch. Das Buch ist interessant.
- Wir haben eine Wohnung. Die Wohnung ist schön.

2. Складіть речення інакше, вживаючи вказівний займенник *dieser*.

Muster: Hier liegt ein alter Text. – Dieser alte Text ist interessant.

- ◆ Hier liegt ein deutscher Artikel.
- ◆ Hier liegt ein deutsches Buch.
- ◆ Hier liegt eine deutsche Zeitung.
- ◆ Hier liegen deutsche Bücher.
- ◆ Hier liegen alte Zeitschriften.

a) **Muster:** Ich gebe meinem Freund einen neuen Text. – Mein Freund liest diesen alten Text.

- ◆ Ich gebe meiner Schwester einen deutschen Artikel.
- ◆ Ich gebe meinem Bruder ein deutsches Lehrbuch.
- ◆ Ich gebe dem Studenten ein altes Buch.
- ◆ Ich gebe den Studenten deutsche Bücher.
- ◆ Ich gebe dem Bruder alte Zeitschriften.

3. Використайте прикметники в правильній формі.

- Das ist ein (hell) Lesesaal.
- Er hat einen (gut) Kugelschreiber.
- Dort steht eine (groß) Lampe.
- Dieser (deutsch) Text ist interessant.
- Das ist mein (gut) Freund.
- Wir sehen unseren (alt) Lehrer.
- Ihr (groß) Tisch steht an der Wand.

- Sie liest einen (interessant) Artikel.
- Wir haben eine (groß, hell) Wohnung.
- Dieses (alt) Wörterbuch liegt dort.
- Beide (deutsch) Zeitschriften sind interessant.
- Sie hat viele (deutsch) Lehrbücher.

II. Прийменники, які вимагають давального та знахідного відмінків.

Ці прийменники на питання **wo?** – *де?* **wann?** – *коли?* вимагають давального відмінка, а на питання **wohin?** – *куди?* – знахідний.

an	у, біля, на (вертикальній поверхні)
auf	на (горизонтальній поверхні)
neben	поруч, біля, крім
in	у, в
über	над
unter	під
hinter	позаду, за
vor	перед
zwischen	між, поміж

Деякі з цих прийменників можуть зливатися з артиклем:

in + dem = im	an + das = ans
in + das = ins	auf + das = aufs
an + dem = am	

*Wo ist er? – Er ist **im** Lesesaal.   Wohin geht er? – Er geht **in den** Lesesaal.*

Запам'ятайте!

wo?	wohin?
liegen – лежати	legen – класти
stehen – стояти	stellen – ставити
hängen – висіти	hängen – вішати
sitzen – сидіти	setzen – саджати

Grammatische Übungen

1. Дайте відповіді на запитання, вживаючи слова, надані справа.

Wo liegt die Zeitschrift?	auf, der Tisch
Wohin legt er die Zeitschrift?	unter, das Buch
	zwischen, die Zeitung und das Heft
Wo steht der Stuhl?	vor, der Schrank

Wohin stellt er den Stuhl?	hinter, der Tisch neben, die Tür
Wo sitzt die Tochter?	an, der Tisch
Wohin setzt er die Tochter?	auf, der Stuhl

2. Використайте артикль у відповідному відмінку.

- Die Tabelle hängt an ... Wand. Er hängt die Tabelle an ... Wand.
- Der Sohn sitzt an ... Tisch. Er setzt den Sohn an ... Tisch.
- Die Zeitungen liegen auf ... Buch. Er legt die Zeitungen auf ... Buch.
- Der Stuhl steht hinter ... Tisch. Sie stellt den Stuhl hinter ... Tisch.
- Die Lampe hängt über ... Tisch. Er hängt die Lampe über ... Tisch.
- Er ist jetzt in ... Lesesaal. Er geht jetzt in ... Lesesaal.
- Das Wörterbuch liegt zwischen ... Artikel und ... Zeitung. Er legt das Wörterbuch zwischen ... Artikel und ... Zeitung.

Text 7.

Unser Studium

Wir sind Studenten. Wir studieren an der Charkiwer Nationalen Karasin-Universität. Ich studiere an der chemischen Fakultät und mein Freund studiert an der medizinischen Fakultät.

Der Unterricht beginnt um 8 Uhr und ist gewöhnlich um 14 Uhr zu Ende. Jeden Tag haben wir Vorlesungen und Seminare. Vorlesungen halten bekannte Professoren und Dozenten. Wir besuchen die Vorlesungen gern, denn in diesen Vorlesungen erfahren wir viel Neues und Interessantes. In den Seminaren erweitern wir unsere Kenntnisse in vielen Fächern.

Wir lernen auch Fremdsprachen: Deutsch, Englisch, Französisch. In diesen Seminaren machen wir verschiedene Übungen und arbeiten an der Übersetzung von Fachliteratur.

Zwei- oder dreimal in der Woche arbeiten wir in Laboratorien. Im Labor hat jeder Student seinen bestimmten Arbeitsplatz. Dieser Arbeitsplatz ist mit modernen Apparaten eingerichtet.

Im Labor sehen wir überall komplizierte Vorrichtungen und präzise Messinstrumente. Sie stehen uns zur Verfügung. An den Wänden hängen viele Tabellen.

Am Abend gehen wir gewöhnlich in den Lesesaal und machen dort unsere Hausaufgaben. Wir arbeiten im Lesesaal gern, denn er ist groß, hell und bequem.

* * *

1. zwei- oder dreimal – два або три рази.

У складних словах з одним і тим же основним словом основне слово вживається тільки один (останній) раз. В інших словах замість основного ставиться тире:

die Mittel- und Hochschulen

2. der Arbeitsplatz – робоче місце.

У складних іменниках часто з'єднувальним елементом є -s-, яке поєднується з першим словом:

der Arbeits-tag   die Tages-arbeit

3. eingerichtet sein mit (D) – бути обладнаним чим-небудь.

У німецькій мові невідмінювана частина присудка (тут *eingerichtet*), як правило, стоїть у реченні на останньому місці.

*Das Labor ist mit modernen Apparaten **eingerichtet**.*

*Die Vorlesungen sind heute um 15 Uhr **zu Ende**.*

Vokabeln

das	Studium	– навчання	– учёба
	gewöhnlich	– звичайно	– обычно
das	Semi'nar, -e	– семінар	– семинар
	besuchen	– відвідувати	– посещать
der	Besuch, -e	– відвідування, візит	– посещение, визит
	denn	– так як, тому що	– так как
	erfahren (erfährst,	– узнавати	– узнавать
	erfährt)		
	neu	– новий	– новый
	viel Neues	– багато нового	– много нового
	erweitern	– поширювати,	– распространять,
		збільшувати	увеличивать
die	Erweiterung, -en	– розширення,	– расширение,
		збільшення	увеличение
die	Kenntnis, -isse	– знання	– знание
	kennen	– знати	– знать
	oder	– або, чи	– или, ли
die	Woche, n	– тиждень	– неделя
	in der Woche	– за тиждень	– за неделю
	bestimmt	– означений	– обозначенный
	bestimmen	– визначати	– определять
die	Bestimmung, -en	– визначення	– определение
die	Arbeit, -en	– робота	– работа
der	Platz, -"e	– місце; площа, майдан	– место; площадь,
			площадь
der	Apparat, -e	– апарат	– аппарат

	modern	– сучасний, модерний	– современный
	einrichten	– обладнати	– оборудовать
die	Einrichtung, -en	– обладнання	– оснащение
	überall	– усюди, скрізь	– всюду
	kompliziert	– складний	– сложный
die	Vorrichtung, -en	– пристрій	– устройство
	prä'zis (e)	– точний	– точный
	messen (misst, misst)	– вимірювати	– измерять
die	Messung, -en	– вимірювання	– измерение
	zur Verfügung stehen	– бути в розпорядженні	– быть в распоряжении
	hängen	– висіти	– висеть
die	Tabelle (n)	– таблиця	– таблица
	bequem	– зручний	– удобный

Lexikalische Übungen

1. **besuchen** – відвідувати

Дайте відповідь на запитання, вживаючи дієслово *besuchen*.

Muster: Geht sie heute zu ihrer Freundin? – Ja, sie besucht heute ihre Freundin.

- ◆ Geht er heute zu seinem Freund?   ◆ Gehen wir heute zu unserem Arzt?
- ◆ Geht sie heute zu ihren Eltern?   ◆ Gehen sie heute zu ihrem Bruder?
- ◆ Geht der Student heute zu seinem Professor?
- ◆ Geht die Studentin heute zu ihrer Lehrerin?

2. **erfahren** (erfährst, erfährt) – узнавати, дізнаватися

viel Neues – багато нового

viel Interessantes – багато цікавого

Дайте стверджувальну відповідь на запитання:

Ich erfahre im Seminar viel Neues.

Und Sie?

Und jener Student?

Und er?

Und alle Studenten?

Und diese Studentin?

3. **denn** – так як, тому що. На порядок слів у реченні не впливає.

Обґрунтуйте наведені нижче висловлення.

Muster: Ich besuche die Seminare gern. – Ich besuche die Seminare gern, denn ich erfahre dort viel Neues.

- Ich besuche die Vorlesungen gern.
- Diese Studentin besucht den Lesesaal gern.
- Wir besuchen Konferenzen gern.
- Die Studenten besuchen das Labor gern.
- Unsere Familie besucht das Theater gern.

4. **die Kenntnisse** – знання

Побудуйте речення так, щоб вони пояснювали причину добрих знань.

Muster: Dieser Student liest viel. – Dieser Student hat gute Kenntnisse, denn er liest viel.

- ◆ Mein Freund übersetzt viel.
- ◆ Diese Studentin besucht alle Seminare.
- ◆ Er arbeitet viel im Labor.
- ◆ Wir besuchen alle Vorlesungen.
- ◆ Sie lesen deutsche Zeitschriften.
- ◆ Meine Freunde arbeiten viel an der Übersetzung der Fachliteratur.

5. **engerichtet sein mit (D)** – бути обладнаним **einrichten** – обладнати

Назвіть результати запропонованих дій.

Muster: Wir richten diesen Saal ein. – Dieser Saal ist gut eingerichtet.

- Wir richten unsere Wohnung ein.
- Wir richten den Lesesaal modern ein.
- Wir richten das Labor modern ein.
- Wir richten die Bibliothek modern ein.
- Wir richten den Hörsaal (аудиторія) modern ein.

6. **messen** (du misst, er misst) – вимірювати **die Messung** – вимірювання

Дайте стверджувальні відповіді на запитання.

Ich messe die Temperatur der Gase.

Und Sie?

Und diese Studentin?

Und er?

Und jene Aspirantin?

Und Ihr Freund?

Доповніть подані висловлення.

Muster: Ich messe die Temperatur der Gase. – Ich messe die Temperatur der Gase, und meine Messung ist richtig.

- ◆ Du misst die Temperatur der Gase.
- ◆ Die Studentin misst die Temperatur der Gase.
- ◆ Wir messen die Temperatur der Gase.
- ◆ Er misst die Temperatur der Gase.
- ◆ Die Studenten messen die Temperatur der Gase.

7. zur Verfügung stehen (D) – бути в розпорядженні
 Дайте відповіді на запитання.

Muster: Warum (чому) gehen Sie oft in die Bibliothek? – Ich gehe oft in die Bibliothek, denn dort stehen mir alle Bücher zur Verfügung.

- Warum geht er oft in die Bibliothek?
- Warum geht Ihr Freund oft in die Bibliothek?
- Warum geht dieser Aspirant oft in die Bibliothek?
- Warum gehen die Professoren oft in die Bibliothek?
- Warum gehen sie oft in die Bibliothek?

Wortbildung

Утворіть від поданих дієслів іменники з суфіксом *-ung*, перекладіть їх.

Muster: übersetzen – die Übersetzung – переклад

üben	vorlesen	bestimmen
messen	einrichten	erweitern

Aufgaben zum Text

1. Дайте відповіді на запитання.

◆ Wo studieren Sie?	◆ Welche Fremdsprache lernen Sie?
◆ Was studieren Sie?	◆ Wie oft arbeiten Sie im Labor?
◆ Wann beginnt der Unterricht?	◆ Wie ist Ihr Labor eingerichtet?
◆ Wann ist der Unterricht zu Ende?	◆ Was steht Ihnen im Labor zur Verfügung?
◆ Wer hält Ihnen Vorlesungen?	◆ Wo arbeiten Sie gewöhnlich am Abend?

2. Перекладіть.

- Сьогодні відсутня одна студентка.
- У кожного студента є словник.
- Мій друг уже добре розмовляє німецькою.

- Сьогодні заняття закінчуються о 17 годині.
- Вона бере статтю своєї подруги.
- У Харківському університеті декілька бібліотек.
- У бібліотеках багато книг різними мовами.
- Ми перекладаємо тексти українською мовою.
- Ми багато працюємо над перекладом спеціальної літератури.
- Її сестра навчається на нашому факультеті.
- Учителька пояснює нам утворення нових форм дієслова.
- Вона читає цікаву статтю.
- У читальному залі багато нових журналів.
- У нього велика нова квартира.
- Сьогодні в нас декілька цікавих лекцій.
- Це його нова робота.
- Наші нові лабораторії добре обладнані.
- Вона дає мені свій німецький словник.
- Ми вчимо всі нові слова.
- Студенти нашої групи відвідують усі лекції й семінари.
- На лекціях студенти узнають багато нового та цікавого.
- Я охоче працюю в читальному залі, тому що він дуже зручний.
- Ми читаємо спеціальну літературу, тому що вона поширює наші знання.
- Багато вимірювальних приладів знаходиться в розпорядженні студентів.
- Усі книги бібліотеки знаходяться в розпорядженні студентів.

3. Перекажіть текст "Unser Studium".

Lektion 8.

Grammatik: I. Прийменники, які вимагають давального відмінка.
 II. Префікси дієслів.
 III. Відмінювання зворотних дієслів.
Lexik. Text 8 "Mein Arbeitstag".

Grammatik

I. Прийменники, які вимагають давального відмінка.

mit	разом, з (кимось, чимось)	zu	до
nach	після, за	von	від, про
aus	із, з (чогось)	bei	у, при
seit	з, від (про час)	gegenüber	напроти, напроти
außer	крім		

*Er geht **zu** seinem Freund.* – Він йде до свого друга.

Seit diesem Jahr lernen wir Deutsch. – З цього року ми вивчаємо німецьку мову.

Деякі прийменники можуть зливатися з артиклем.

von + dem = **vom**   zu + dem = **zum**

bei + dem = **beim**   zu + der = **zur**

Прийменник **gegenüber** стоїть звичайно після іменника.

dem Haus gegenüber – напроти дому

Grammatische Übungen

1. Дайте відповіді на запитання, вживаючи слова, надані праворуч.

♦ Mit wem sprechen Sie?	mein Freund, seine Schwester, jene Studenten
♦ Nach welchem Lehrmaterial arbeiten Sie?	ein deutsches Lehrbuch, die Fachliteratur, ein neuer Artikel, die deutschen Zeitungen
♦ Seit wann sind Sie Student (Studentin)?	dieses Jahr, dieser Tag, zwei Jahre
♦ Von wem kommen Sie?	dieser Student, jene Studentin, unsere Lehrer
♦ Bei wem ist er jetzt?	seine Mutter, sein Bruder, seine Eltern
♦ Zu wem fährt sie?	ihr Vater, ihre Freundin, ihre Schwestern
♦ Wem sitzen sie gegenüber?	der Lehrer, diese Studentin, meine Freunde

2. Перекладіть.

У батька, з вчителем, з цього дня, після лекцій, навпроти університету,
від друга, після занять.

3. Вставте потрібні прийменники.

● Er geht ... Freund.	● ... dem Unterricht geht sie in den Lesesaal.
● Sie wohnt der Universität ...	● Sie spricht ... ihrer Freundin.
● Wir fahren ... unseren Eltern.	● Er ist jetzt ... seinem Freund.
● Er geht ... die Bibliothek.	● Er geht ins Labor ... ihm.

- Wir arbeiten ... diesem Lehrbuch.

4. Перекладіть.

- ◆ Він відвідує його **зі** своїм братом.
- ◆ Вона йде з університету **до** тебе.
- ◆ Вони живуть у своїх батьків недалеко **від** нас.
- ◆ Я обідаю сьогодні **після** занять у них.
- ◆ З цього дня він працює **в** лабораторії нашого професора.
- ◆ Ми їдемо **до** нього **на** метро.
- ◆ Із лабораторії ми йдемо додому.
- ◆ Він живе **навпроти** мого дому.

II. Префікси дієслів.

У німецькій мові розрізняють **відокремлювані** та **невідокремлювані** префікси.

Невідокремлювані префікси: *be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miss-, hinter-*. Вони не відокремлюються від кореня дієслова й на них не падає наголос.

besuchen – відвідувати
*Er **besucht** seinen Freund.*

erweitern – поширювати
*Wir **erweitern** unsere Kenntnisse.*

Відокремлювані префікси завжди під наголосом і стоять в реченні на останньому місці.

aufstehen – вставати
*Ich **stehe** um 7 Uhr **auf**.*

fortsetzen – продовжувати
*Wir **setzen** das Studium **fort**.*

teilnehmen an (D) – брати участь в
*Alle Studenten **nehmen** an der Arbeit **teil**.*

Grammatische Übungen

1. Назвіть дієслова з невідокремлюваними та з відокремлюваними префіксами.

Erzählen, verstehen, aufstehen, besuchen, vorlesen, beginnen, teilnehmen, fortsetzen, erfahren.

2. Дайте відповіді на запитання.

Ich setze mein Studium fort.

Und Sie?

Und diese Studentin?

Und Ihr Freund? Und alle Studenten?

Ich nehme an der Konferenz teil.

Und Sie? Und diese Studentin?

Und Ihr Freund? Und alle Studenten?

3. Відкрийте дужки.

- ◆ Ich (aufstehen) gewöhnlich um 7 Uhr.
- ◆ Mein Freund (aufstehen) auch um 7 Uhr.
- ◆ Ich (fortsetzen) das Experiment.
- ◆ Die Studentin (fortsetzen) auch das Experiment.
- ◆ Ich (teilnehmen) an diesem Seminar.
- ◆ Er (teilnehmen) auch an diesem Seminar.

III. Відмінювання зворотних дієслів.

При відмінюванні дієслів із **sich** для першої та другої особи однини і множини вживаються особові займенники в знахідному відмінку.

У третій особі однини й множини, а також у ввічливій формі вживається зворотний займенник **sich**.

ich	mich
du	dich
er	} sich
sie	
es	

wir	uns
ihr	euch
sie	} sich
Sie	

sich waschen –умиватися

ich	wasche	mich
du	wäschst	dich
er	} wäscht	sich
sie		
es		

wir	waschen	uns
ihr	wascht	euch
sie	} waschen	sich
Sie		

sich setzen – сідати

ich	setze	mich
du	setzt	dich
er	} setzt	sich
sie		
es		

wir	setzen	uns
ihr	setzt	euch
sie	} setzen	sich
Sie		

Місце **sich** у реченні.

*Der Junge (er) wäscht **sich** am Morgen kalt.
Am Morgen wäscht **sich** der Junge kalt.
Am Morgen wäscht er **sich** kalt.*

*Wann wäscht **sich** der Junge kalt?
Am Morgen wäscht er **sich** kalt?
Waschen Sie **sich** kalt?*

Grammatische Übungen

1. Дайте стверджувальні відповіді на запитання.

sich setzen – сідати

- Setzen Sie sich an den Tisch?
- Setzen Sie sich an die Wand?
- Setzen Sie sich neben den Bücherschrank?
- Setzt sich Ihr Freund an den Tisch?
- Setzt sich Ihr Freund an die Wand?
- Setzt sich Ihr Freund neben den Bücherschrank?
- Setzen sich diese Studenten an den Tisch?
- Setzen sich diese Studenten an die Wand?
- Setzen sich diese Studenten neben den Bücherschrank?

2. Вставте зворотний займенник у відповідній формі.

sich wenden an (Akk) – звертатись до кого-небудь

- ◆ Ich wende ... an unseren Professor.
- ◆ Er wendet ... an unseren Assistenten.
- ◆ Dieser Student wendet ... an mich.
- ◆ Meine Freundin wendet ... oft an ihre Lehrerin.
- ◆ Wir wenden ... an unsere Professoren.
- ◆ Alle Studenten wenden ... oft an ihre Lehrer.

3. Відкрийте дужки.

● Ich (sich setzen) an den Tisch.	● Ich (sich wenden) an den Professor.
● Er (sich setzen) auch an den Tisch.	● Er (sich wenden) an den Professor.
● Alle (sich setzen) an den Tisch.	● Wir (sich wenden) an den Professor.

Text 8

Mein Arbeitstag

Mein Arbeitstag beginnt früh. Ich stehe gewöhnlich um 7 Uhr auf. Ich wasche mich mit kaltem Wasser, putze die Zähne, ziehe mich schnell an und frühstücke. Nach dem Frühstück fahre ich in die Universität. Zuerst fahre ich mit der U-Bahn und dann mit dem Autobus (mit der Straßenbahn). Bei gutem Wetter gehe ich von der Metrostation bis zur Universität zu Fuß. Ich gehe etwa 10 Minuten.

Der Unterricht beginnt um 9 Uhr. Täglich haben wir mehrere Vorlesungen und Seminare in verschiedenen Fächern. Die Seminare verlaufen in der Regel sehr lebhaft, denn wir bereiten uns gut auf sie vor und nehmen an den Diskussionen aktiv teil.

Ungefähr um 13 Uhr gehe ich in die Mensa (in den Speisesaal), dort esse ich zu Mittag. Als ersten Gang nehme ich gewöhnlich Kohlsuppe oder Nudelsuppe mit Huhn. Als zweiten Gang nehme ich Kalbsbraten mit Kartoffeln oder Schweinebraten mit Sauerkraut. Zum Nachtisch esse ich Kuchen und trinke Tee. Dann setze ich meine Arbeit fort.

Am Nachmittag haben wir oft Praktikum. Wir haben unser Praktikum in einem gut eingerichteten modernen Laboratorium. Jeder von uns hat einen bestimmten Arbeitsplatz. Mein Arbeitsplatz befindet sich nicht weit vom Fenster, und der Arbeitsplatz meines Freundes ist nicht weit von mir. Im Labor führen wir Versuche durch und lösen verschiedene praktische Aufgaben. Wir bekommen z.B. (zum Beispiel) neue Verbindungen und lösen verschiedene Stoffe auf. Die Aufgaben sind manchmal sehr schwer. In diesem Fall wenden wir uns an unsere Assistenten. Sie helfen uns bei der Durchführung einiger Reaktionen.

Nach dem Unterricht gehe ich nach Hause, esse mein Abendbrot, lese ein wenig und bereite mich auf die Seminare des nächsten Tages vor.

So verläuft in der Regel mein Arbeitstag.

* * *

1. Ich wasche mich mit kaltem Wasser. – Ich wasche mich kalt.

Орудний відмінок часто передається за допомогою прийменника *mit*:

Er schreibt mit dem Füller. – Він пише авторучкою.

2. bis zur Universität – до університету

Прийменник *bis* – до вживається перед власними назвами, прислівниками або числівниками:

bis Charkow   bis heute   bis 2 Uhr

Із загальними назвами він уживається з іншими прийменниками (уточнювачами). В цьому випадку відмінок визначає другий прийменник.

Ich fahre bis zur Universität.

Vokabeln

der	Arbeitstag, -e	– робочий день	– рабочий день
	früh	– рано	– рано
	aufstehen	– вставати	– вставать
	sich waschen	– умиватися	– умываться
	(wäschst dich, wäscht sich)		
	kalt	– холодний	– холодный
das	Wasser	– вода	– вода
	sich anziehen	– одягатися	– одеваться
	schnell	– швидко	– быстро
	frühstücken	– снідати	– завтракать
das	Frühstück, -e	– сніданок	– завтрак
	zuerst	– спочатку	– сначала
die	U-Bahn, -en	– метро	– метро
das	Wetter, -	– погода	– погода
der	Autobus, -sse	– автобус	– автобус
die	Straßenbahn, -en	– трамвай	– трамвай
die	Station, -en	– станція	– станция
der	Fuß, -"e	– нога	– нога
	zu Fuß	– пішки	– пешком
	etwa	– приблизно, коло	– приблизительно, около
	täglich	– щоденно, повсякденно	– ежедневно
	verlaufen (verläufst, verläuft)	– проходити, минати (про час, процес тощо)	– проходить, миновать (о времени, процессе и т.п.)
die	Regel, -n	– правило	– правило
	in der Regel	– як правило, звичайно	– как правило, обычно
	lebhaft	– жваво, живо	– оживлённый
	sich vorbereiten (auf A)	– готуватися до	– готовиться к
die	Vorbereitung, -en (auf A)	– підготовка до	– подготовка к
	teilnehmen (an D) (nimmst teil, nimmt teil)	– брати участь в чому- небудь	– принимать участие в чем-л.
die	Diskussion, -en	– дискусія	– дискуссия
	aktiv	– активно	– активно
	ungefähr	– приблизно, близько	– приблизительно
	die Mensa, -sen	– (студентська) їдальня	– (студенческая) столовая
der	Speisesaal, -säle	– їдальня	– столовая

	essen (isst, isst)	– їсти	– есть
	zu Mittag essen	– обідати	– обедать
	als ersten Gang	– першою стравою	– на первое
die	Kohlsuppe	– щі	– щи
die	Nudelsuppe mit Huhn	– курячий суп з локшиною	– куриный суп с лапшой
	natürlich	– звичайно	– обычно
der	Kalbsbraten, -	– смажена телятина	– жареная телятина
die	Kartoffel, -n	– картопля	– картофель
der	Schweinebraten, -	– смажена свинина	– жареная свинина
	zum Nachtsch, als Nachspeise	– на десерт, солодке	– на десерт, сладкое
das	Sauerkraut	– кисла капуста	– кислая капуста
	trinken	– пити	– пить
	fortsetzen	– продовжувати	– продолжать
die	Fortsetzung, -en	– продовження	– продолжение
der	Nachmittag, -e	– післяобідній час	– послеобеденное время
das	Praktikum, -ka	– практика	– практика
	sich befinden	– знаходитися	– находится
	weit	– далеко	– далеко
das	Fenster, -	– вікно	– окно
der	Versuch, -e	– спроба; дослід	– попытка; опыт
	versuchen	– досліджувати	– исследовать
	durchführen	– проводити (дослід)	– проводить (опыт)
	lösen	– вирішувати; розчиняти	– решать; растворять
das	Beispiel, -e	– приклад	– пример
die	Lösung, -en	– рішення; розчинення; розчин	– решение; растворение; раствор
	bekommen	– отримувати	– получать
die	Verbindung, -en	– зв’язок; сполучення	– связь; соединение
	(sich) verbinden	– зв’язувати (ся), з’єднувати (ся)	– связывать (ся), соединять (ся)
	auflösen	– розчиняти	– растворять
der	Stoff, -e	– речовина	– вещество
	manchmal	– інколи	– иногда
	schwer	– важко	– тяжело
der	Fall, -"e	– випадок; падіння	– случай; падение
	fallen (fällt, fällt)	– падати; знижуватися	– падать; снижаться
	sich wenden (an A)	– звертатися до	– обращаться к
	helfen (hilfst, hilft)	– допомагати	– помогать
die	Hilfe, -n	– допомога	– помощь
die	Reaktion, -en	– реакція	– реакция
das	Abendbrot	– вечеря	– ужин

Abendbrot essen	– вечеряти	– ужинать
wenig	– мало	– мало
ein wenig	– небагато	– немного
nächst	– наступний; наиближчий	– следующий; ближайший

Lexikalische Übungen

1. **etwa; ungefähr; circa (zirka), ca** – приблизительно, близько
Дайте відповіді на запитання.

Muster: Siedet Wasser bei ungefähr 120°C? (100) – Nein, Wasser siedet bei etwa 100°C.

- Siedet Chlor bei ungefähr -50°C? (-34)
- Siedet Natrium bei ungefähr 1000°C? (900)
- Siedet Kalium bei ungefähr 900°C? (770)
- Siedet Brom bei ungefähr 80°C? (58)
- Siedet Jod bei ungefähr 200°C? (184)

2. **verlaufen (verläufst, verläuft)** – проходити, минати (*про час, процес і т.і.*)
Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wie reagiert Natrium mit Wasser? – Die Reaktion zwischen Natrium und Wasser verläuft schnell.

- ◆ Wie reagiert Zäsium mit Wasser?
- ◆ Wie reagiert Kalzium mit Wasser?
- ◆ Wie reagiert Rubidium mit Wasser?
- ◆ Wie reagiert Kalium mit Wasser?
- ◆ Wie reagiert Lithium mit Wasser?

3. **in der Regel; gewöhnlich** – як правило, звичайно
Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wann gehen Sie gewöhnlich in die Bibliothek? – In der Regel gehe ich am Abend in die Bibliothek.

- Wann stehen Sie gewöhnlich auf?
- Wann beginnt gewöhnlich der Unterricht?
- Wieviel Vorlesungen haben Sie gewöhnlich jeden Tag?
- Wann ist gewöhnlich der Unterricht zu Ende?
- Wann fahren Sie gewöhnlich nach Hause?

4. **sich vorbereiten auf (A)** – готуватися до

Доповніть речення

Muster: Ich habe heute eine Kontrollarbeit. – Ich habe heute eine Kontrollarbeit und ich bereite mich auf die Kontrollarbeit vor.

- ◆ Ich habe heute ein Seminar.
- ◆ Diese Studenten haben heute eine Deutschstunde.
- ◆ Wir haben heute eine Konferenz.
- ◆ Wir haben heute eine interessante Diskussion.
- ◆ Sie hat heute ein Praktikum.

5. **teilnehmen an (D)** – брати участь у чому-небудь

Дайте стверджувальні відповіді.

Muster: Gehen Sie zu diesem Seminar? – Ja, ich nehme an diesem Seminar teil.

- Geht er zu diesem Seminar?
- Gehen Sie zu dieser Konferenz?
- Geht er zu dieser Konferenz?
- Gehen alle Studenten zu dieser Konferenz?
- Geht dein Freund zu diesem Seminar?

6. **jeder von (D)** – кожен з; **jedes von (D)** – кожне з; **jede von (D)** – кожна з

Дайте відповіді на запитання

Muster: Sind Ihnen diese Texte bekannt? – Ja, jeder von diesen Texten ist mir bekannt.

- ◆ Halten diese Professoren Vorlesungen?
- ◆ Sind diese Gase leicht?
- ◆ Übersetzen Sie diese Texte?
- ◆ Kennen Sie diese Wörter?
- ◆ Kennt dein Freund diese Wörter?

7. **einen Versuch durchführen** – проводити дослід

Дайте відповіді на запитання.

Muster: Arbeiten Sie heute im Labor? – Natürlich, ich führe dort Versuche durch.

- Arbeitet er heute im Labor?

- Arbeiten beide Aspiranten im Labor?
- Arbeitet diese Aspirantin heute im Labor?
- Arbeitet unsere Gruppe heute im Labor?
- Arbeitest du heute im Labor?

8. **sich verbinden** – з'єднувати   **die Verbindung** – сполука; сполучення
Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wie verbindet sich Natrium mit Wasser? – Die Verbindung zwischen Natrium und Wasser verläuft schnell.

- ◆ Wie verbindet sich Zäsium mit Wasser?
- ◆ Wie verbindet sich Kalzium mit Wasser?
- ◆ Wie verbindet sich Kalium mit Wasser?
- ◆ Wie verbindet sich Francium mit Wasser?
- ◆ Wie verbindet sich Lithium mit Wasser?

9. Дайте відповіді на запитання, вживаючи антоніми.

- Ist diese Aufgabe **leicht**?
- Arbeitet er an der Übersetzung von Fachliteratur **viel**?
- Ist die Einrichtung dieses Labors **alt**?
- Arbeitet ihr **immer** in diesem Labor?
- Ist das Wetter heute **gut**?

10. Перекладіть.

◆ Він часто дізнається від свого товариша багато нового та цікавого, так як його товариш учиться в університеті на хімічному факультеті.

◆ У лабораторії він вимірює температуру газів і встановлює їх склад (die Zusammensetzung).

◆ Ми багато працюємо над спеціальною літературою і збільшуємо таким чином наші знання.

◆ До університету я йду пішки приблизно 8 хвилин.

◆ У лабораторії він працює, як правило, два рази на тиждень.

◆ До семінарів я готуюсь у читальному залі.

◆ Професор часто розмовляє з кожним з нас.

◆ Ми охоче беремо участь у дискусіях.

◆ Ці підручники знаходяться в розпорядженні студентів.

◆ Вона також бере участь у рішенні цієї проблеми.

◆ Вони готуються до наступного семінару.

◆ Сьогодні ми проводимо цікаві досліді, наприклад, розчиняємо деякі речовини, визначаємо температуру (die Temperatur) розчинів і отримуємо нові сполуки.

- ◆ У моєму розпорядженні знаходяться точні вимірювальні прилади.

11. Перекладіть, звертаючи увагу на керування дієслів.

- Ми працюємо над новим завданням.
- Він працює над новою статтею.
- Його робоче місце обладнане складними приладами.
- Наша лабораторія обладнана новими сучасними апаратами.
- Із бібліотеки я їду додому на трамваї.
- Він часто їде в університет на метро.
- Сестра допомагає мені в роботі над текстом.
- Допоможи мені в роботі над спеціальною літературою.
- Всі беруть участь у нашому досліді.
- Вона готується до лекції.
- В моєму розпорядженні знаходяться точні вимірювальні прилади.

12. Змодельуйте ситуації, використовуючи подані слова і вирази.

Ситуація I	Ситуація II	Ситуація III
studieren an	das Labor	der Lesesaal
der Unterricht	eingrichtet sein mit (D)	besuchen
gewöhnlich	modern	gern
Vorlesungen halten	die Vorrichtungen	alle Bücher und Zeitschriften
erfahren	präzise	zur Verfügung stehen
erweitern	die Messinstrumente	

13. Дайте відповіді на запитання.

- ◆ Wann beginnt Ihr Arbeitstag?
- ◆ Wann stehen Sie auf?
- ◆ Was machen Sie dann?
- ◆ Wann fahren Sie in die Universität?
- ◆ Wie fahren Sie in die Universität?
- ◆ Wann beginnt der Unterricht?
- ◆ Wie verlaufen die Seminare?
- ◆ Wann essen Sie gewöhnlich zum Mittag?
- ◆ Wo arbeiten Sie am Nachmittag?
- ◆ Wie ist Ihr Arbeitsplatz eingerichtet?
- ◆ Was machen Sie im Labor?
- ◆ Wer hilft Ihnen bei Ihrer Arbeit?
- ◆ Was machen Sie am Abend?
- ◆ Wann gehen Sie zum Bett?

14. Перекажіть текст "Mein Arbeitstag".

15. Розкажіть, як проходить робочий день Вашого друга.

Lektion 9.

Grammatik: I. Заперечення.

II. Прийменники, які вимагають
знахідного відмінка.

III. Займенник *es*.

Lexik. Text 9 "Mein freier Tag".

Grammatik

I. Заперечення.

У німецькій мові існують заперечення *nein, nicht, kein*.

Частка *nein* заперечує все речення.

Nein, ich gehe heute in die Bibliothek nicht. – **Ні**, я сьогодні не йду до бібліотеки.

Частка *nicht* може заперечувати будь-яку частину мови.

Nicht alle gehen heute – **Не всі** йдуть сьогодні в театр.

Nicht heute gehe ich ins Kino. – **Не сьогодні** я йду в кіно.

При протиставленні *nicht* вживається з *sondern*.

Nicht zwei, sondern drei Studenten sitzen im Labor. –

Не два, **а** три студенти сидять у лабораторії.

Якщо заперечення належить до присудка, то *nicht* стоїть у кінці речення.

Sie sieht den Lehrer nicht. – Вона не бачить учителя.

Nicht може стояти також перед групою з прийменником.

Er geht nicht in den Lesesaal. – Він не йде в читальний зал.

Заперечний займенник *kein* (ніякий, ніхто, жоден) може заперечувати тільки іменник. Причому не кожен іменник, а тільки те, яке в затверджувальному реченні було б вжито **без артикля** або з **неозначеним артиклем**. Заперечний займенник *kein* відмінюється в однині як неозначений артикль, а в множині – як означений.

*Ich sehe dort **einen** Studenten.* – Я бачу там студента.

*Ich sehe dort **keinen** Studenten.* – Я не бачу там жодного студента.

*Er hat **eine** Schwester.* – У нього є сестра.

*Er hat **keine** Schwester.* – У нього немає сестри.

В німецькому реченні може бути тільки **одне** заперечення, тому, якщо в реченні є такі заперечні слова як **kein** (ніякий, ніхто, жоден), **niemand** (ніхто), **nichts** (ніщо), **nie**, **niemals** (ніколи), **nirgends** (ніде) заперечення **nicht** не вживається.

*Er versteht **kein** Wort.* – Він не розуміє жодного слова.

*Hier arbeitet **niemand**.* – Тут ніхто не працює.

***Nichts** liegt auf dem Tisch.* – Ніщо не лежить на столі.

*Wir arbeiten hier **nie**.* – Ми ніколи тут не працюємо.

Запам'ятайте!

jemand – хтось

etwas – щось

niemand – ніхто

nichts – ніщо

Займенники **jemand** та **niemand** відмінюються як неозначений артикль, але вони частіше вживаються у невідмінюваній формі.

*Sehen Sie dort **jemand**? – Nein, ich sehe dort **niemand**.*

Grammatische Übungen

1. Дайте відповіді на запитання, заперечуючи виділені слова.

- Ist das Haus **groß**?
- Gehen Sie **heute** in die Bibliothek?
- **Verstehen** Sie mich?
- **Übersetzen** Sie diesen Artikel?
- **Nehmen** Sie an dieser Diskussion **teil**?
- Arbeitet **jemand** jetzt im Labor?
- Besuchen Sie heute **jemand**?
- Liegt **etwas** auf dem Tisch?
- Sehen Sie **etwas** auf dem Tisch?
- Haben Sie **eine deutsche Zeitung**?
- Sehen Sie dort **einen Assistenten**?
- Sehen Sie dort **diesen Assistenten**?
- Haben Sie **einen Bleistift**?
- Haben Sie heute **Unterricht**?
- Haben Sie heute **Vorlesungen**?

2. Дайте заперечні відповіді, вживаючи *nicht...sondern*.

- ◆ Studieren Sie an der physikalischen Fakultät?
- ◆ Beginnt der Unterricht gewöhnlich um 8 Uhr?
- ◆ Haben Sie diese Vorlesung am Montag?
- ◆ Haben Sie heute zwei Seminare?
- ◆ Arbeiten Sie einmal in der Woche im Labor?
- ◆ Stehen diese Vorrichtungen Ihnen zur Verfügung?
- ◆ Bereiten Sie sich auf die Seminare zu Hause vor?

3. Дайте заперечні відповіді на запитання.

- Haben Sie ein Wörterbuch?
- Haben Sie heute Unterricht?
- Haben Sie am Mittwoch Vorlesungen?
- Steht etwas auf Ihrem Arbeitsplatz?
- Liegt etwas im Schrank?
- Arbeitet jemand jetzt im Lesesaal?
- Liest jemand diese Zeitung?
- Besuchen Sie heute jemand?
- Fragt er jemand?

II. Прийменники, які вимагають знахідного відмінка

durch – крізь, через

ohne – без

für – за, для

um – навколо, коло

gegen – проти

entlang – уздовж

Прийменник **entlang** звичайно стоїть після іменника.

Після прийменника **ohne** іменник вживається без артикля.

*Er gibt mir das Buch **für** meinen Bruder.* – Він дає мені книгу **для** мого брата.

***Um** den Tisch stehen vier Stühle.* – **Навколо** столу стоять чотири стільця.

*Ich übersetze den Text **ohne** Wörterbuch.* – Я перекладаю текст **без** словника.

*Wir gehen die Straße **entlang**.* – Ми йдемо **уздовж** вулиці (вулицею).

Деякі прийменники можуть зливатися з артиклем:

durch + das = **durchs**

für + das = **fürs**

um + das = **ums**

Grammatische Übungen

1. Перекладіть речення, використовуючи слова, що знаходяться праворуч.

◆ Alle sind gegen...	dieser Plan, dieses Thema, diese Resolution
◆ Ich nehme das Buch für...	unser Lehrer, deine Schwester, meine Eltern, du
◆ Wir gehen durch...	der 'Korridor, die Straße, der Park
◆ Sie stehen um...	der Lehrer, der Tisch
◆ Wir arbeiten ohne	das Wörterbuch, das Messinstrument, der Assistent
◆ Er geht ... entlang.	die Straße, der Korridor

2. Заповніть пропуски потрібними прийменниками.

- Wir sind ... diesen Plan.
- Er ist ... dieses Thema.
- ... das Fenster sehen wir einen Park.
- Wir gehen den Park ... .
- Alle sitzen ... den Tisch.
- Er arbeitet ... Messinstrument.

III. Займенник *es* може бути особовим, вказівним та безособовим.

Er nimmt ein Buch und gibt es seinem Freund. – Він бере книгу і дає її своєму другові.

Es (das, dies) ist ein neuer Text. – Це новий текст.

Безособовому *es* немає відповідного займенника в українській мові. *Es* вживається з безособовими дієсловами та в безособових зворотах:

es regnet – йде дощ   *es ist kalt* – холодно
es ist zehn Uhr – дев'ята година

Grammatische Übungen

1. Перекладіть, звертаючи увагу на роль займенника *es*.

- ◆ Wir gehen heute ins Museum. Es befindet sich nicht weit von unserem Haus.
- ◆ Da liegt ein neues Messinstrument. Ich nehme es.
- ◆ Es ist eine schwere Aufgabe.

- ◆ Es sind interessante Arbeiten.
- ◆ Es ist drei Uhr.
- ◆ Es ist sehr kalt und wir bleiben zu Hause.

3. Перекладіть.

● Я читаю книгу. Вона цікава.	● Дай мені зошит. Він лежить на столі.
● Це мої батьки.	● Це його брат.
● Восьма година.	● Йде дощ.
● Холодно.	

Text 9 Mein freier Tag

Am Sonntag haben wir keinen Unterricht. Ich stehe nicht um sieben, sondern um acht Uhr auf. Nach dem Frühstück gehe ich gewöhnlich spazieren. Heute ist aber das Wetter schlecht, und ich bleibe zu Hause. Ich bereite mich auf die Kontrollarbeit in Deutsch vor. Ich wiederhole die Grammatik und mache einige Übungen. Dann übersetze ich einen neuen Text ohne Wörterbuch.

Am Nachmittag wird das Wetter schön. Es regnet nicht mehr, die Sonne scheint und es wird wieder warm. Ich rufe meinen Freund an. Er ist zu Hause. Ich ziehe meinen Mantel an und gehe zu ihm.

Mein Freund wohnt im Studentenheim. Er hat ein schönes kleines Zimmer. In diesem Zimmer wohnen zwei Studenten. In der Mitte des Zimmers steht ein kleiner Tisch. An den Wänden stehen zwei Betten und am Fenster steht ein Tischchen mit dem Radio.

Mein Freund wartet schon auf mich. Er schlägt mir vor, ins Kino zu gehen. Ich bin mit seinem Vorschlag einverstanden. Wir gehen in das nächste Kino. Dort läuft ein neuer Film. Leider ist der Film nicht besonders interessant. Er läuft etwa anderthalb Stunden.

Nach dem Kino gehen wir zu mir. Bei uns ist niemand zu Hause. Meine Eltern sind im Theater.

Wir essen zusammen Abendbrot. Dann setzen wir uns vor den Fernseher und sehen ein Fußballspiel zwischen "Dynamo" und "Spartak". Das Spiel ist sehr spannend. Es dauert etwa 2 Stunden und endet mit 3:2 für "Spartak".

Am Abend gehen wir noch ein wenig durch die Straße spazieren. Dann trennen wir uns. Ich gehe nach Hause, und mein Freund kehrt ins Studentenheim zurück.

* * *

1. Er schlägt mir vor, ins Kino zu gehen. – Він пропонує мені піти в кіно.

В німецькій мові **Infinitiv** вживається зазвичай з часткою **zu**, яка не перекладається.

*Wir beginnen **zu** arbeiten.*

*Er versucht, diese schwere Aufgabe **zu** lösen.*

2. Das Spiel endet mit 3:2 für... – Гра закінчується з рахунком 3:2 на користь

Vokabeln

	frei	– вільний	– свободный
	spazieren gehen	– гуляти	– гулять
	schlecht	– поганий	– плохой
	bleiben, <i>s</i>	– залишатись	– оставаться
	wiederholen	– повторювати	– повторять
die	Wiederholung, -en	– повторення	– повторение
	werden (wirst, wird), <i>s</i>	– ставати (перетворюватися)	– становиться (превращаться)
	regnen	– йти (<i>про дощ</i>)	– идти (<i>о дожде</i>)
	es regnet	– йде дощ	– идет дождь
	mehr	– більше	– больше
die	Sonne	– сонце	– солнце
	scheinen	– світити	– светить
	wieder	– знову	– снова
	warm	– теплий	– теплый
	anrufen (<i>A</i>)	– дзвонити <i>кому-н.</i>	– звонить кому-л.
der	Mantel, -	– пальто	– пальто
das	Studentenheim, -e	– студентський гуртожиток	– студенческое общежитие
	klein	– маленький, малий	– маленький
das	Zimmer, -	– кімната	– комната
die	Mitte	– середина	– середина
das	Bett, -en	– ліжко	– кровать
das	Tischchen, -	– столик	– столик
das	Radio, -s	– радіо	– радио
	warten (<i>auf A</i>)	– чекати на (<i>когось, щось</i>)	– ждать (<i>кого-л., что-л.</i>)
	vorschlagen (schlägst vor, schlägt vor)	– пропонувати	– предлагать
der	Vorschlag, -schläge	– пропозиція	– предложение
das	Kino, -s	– кіно	– кино
	einverstanden sein (<i>mit D</i>)	– бути згодним з	– быть согласным с
der	Film, -e	– фільм, плівка	– фильм, пленка
	der Film läuft	– фільм йде	– фильм идет
	leider	– на жаль	– к сожалению
	besonders	– особливо	– особенно
	anderthalb	– півтора	– полтора
die	Stunde, -n	– година; урок	– час; урок
	niemand	– ніхто	– никто

das	Theater, -	– театр	– театр
	sich setzen	– сідати	– садиться
der	Fernseher, -	– телевізор	– телевизор
das	Spiel, -e	– гра	– игра
	spielen	– грати	– играть
	spannend	– захоплюючий; напружливий	– захватывающий; напряжённый
die	Spannung, -en	– напруження	– напряжение
	dauern	– тривати, продовжуватись	– длиться, продолжаться
	enden	– закінчуватись	– заканчиваться
	sich trennen	– розлучатись; відділятися,	– расставаться
die	Trennung, -en	– відділення, роз'єднання, розділення	– отделение, разделение
	zurückkehren	– повертатися	– возвращаться

Lexikalische Übungen

1. **bleiben** – залишатися

Дайте відповіді на запитання.

Muster: Sagen Sie bitte, gehen Sie in die Bibliothek? (zu Hause) – Nein, ich gehe nicht in die Bibliothek, ich bleibe zu Hause.

- ◆ Sagen Sie bitte, gehen Sie nach Hause? (die Bibliothek)
- ◆ Sagen Sie bitte, gehen Sie in die Bibliothek? (das Labor)
- ◆ Sagen Sie bitte, gehen Sie ins Labor? (das Studentenheim)
- ◆ Sagen Sie bitte, gehen Sie ins Studentenheim? (der Unterricht)
- ◆ Sagen Sie bitte, gehen Ihre Freunde nach Hause? (der Lesesaal)

2. **wiederholen** – повторювати; **die Wiederholung** – повторення

Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wiederholen Sie die Regel? – Ja, ich arbeite an der Wiederholung der Regel.

- Wiederholen Sie die neuen Wörter?
- Wiederholen Sie diesen Artikel?
- Wiederholt er die Grammatik?
- Wiederholt er die Vokabeln?
- Wiederholen Sie den Versuch?
- Wiederholen Sie das Experiment?

- Wiederholen die Studenten dieses Thema?

4. **warten auf (A)** – чекати на кого-н., що-н.

Дайте заперечні відповіді на запитання, мотивуючи свою відповідь.

Muster: Gehen Sie nach Hause? (mein Freund) – Nein, ich bleibe hier, denn ich warte auf meinen Freund.

- ◆ Gehen Sie in die Bibliothek? (mein Bruder)
- ◆ Gehen Sie in den Lesesaal? (meine Schwester)
- ◆ Geht er ins Labor? (sein Freund)
- ◆ Geht sie ins Studentenheim? (ihre Freundin)
- ◆ Gehen sie nach Hause? (ihr Lehrer)
- ◆ Gehen Sie ins Kino? (ihre Eltern)
- ◆ Gehen Sie ins Institut? (meine Kollegin)

4. **vorschlagen (schlägt vor, schlägt vor)** – пропонувати

Дайте позитивну відповідь на запропоновані висловлювання.

Muster: Ich schlage vor, ins Kino zu gehen. – Ihr Vorschlag, ins Kino zu gehen, ist gut.

- Ich schlage vor, ins Theater zu gehen.
- Ich schlage vor, hier zu bleiben.
- Er schlägt vor, den Versuch zu wiederholen.
- Er schlägt vor, im Labor zu arbeiten.
- Der Assistent schlägt vor, diese Stoffe aufzulösen.
- Ich schlage vor, die Diskussion fortzusetzen.
- Der Professor schlägt vor, das Labor modern einzurichten.

5. **einverstanden sein mit (D)** – бути згодним з

Погодьтеся з поданими висловлюваннями.

Muster: Ich schlage vor, hier zu bleiben. – Ich bin mit Ihrem Vorschlag, hier zu bleiben, einverstanden.

- ◆ Ich schlage vor, die Arbeit fortzusetzen.
- ◆ Er schlägt vor, diesen Text zu übersetzen.
- ◆ Er schlägt vor, an der Diskussion teilzunehmen.
- ◆ Wir schlagen vor, die Temperatur zu messen.
- ◆ Der Lehrer schlägt vor, dieses Problem zu lösen.

6. **dauern** – тривати

Дайте відповіді на запитання.

- Wie lange dauert in der Regel eine Vorlesung?
- Wie lange dauert in der Regel eine Konferenz?
- Wie lange dauert in der Regel Ihre Deutschstunde?
- Wie lange dauert in der Regel ein Seminar?
- Wie lange dauert in der Regel eine Kontrollarbeit?

7. Перекладіть.

- ◆ Там лежить зошит, він бере його.
- ◆ Це твоє робоче місце.
- ◆ Мій друг встає зазвичай дуже рано.
- ◆ Асистент допомагає кожному з нас у роботі.
- ◆ Спочатку ми читаємо текст, а потім перекладаємо його.
- ◆ Сьогодні неділя, і в нас немає занять.
- ◆ Після сніданку я залишаюсь удома, так як погода погана.
- ◆ Я дзвоню другові і пропоную йому піти в кіно.
- ◆ Він згоден з моєю пропозицією.
- ◆ Завтра (morgen) в нас контрольна робота, і я повторюю деякі правила.
- ◆ У найближчому кінотеатрі йде, на жаль, не дуже цікавий фільм, і друг пропонує трохи погуляти.
- ◆ Біля стіни стоїть книжкова шафа. Постав поруч з нею стілець.
- ◆ Сідай за стіл і готуйся до семінару.
- ◆ Над нашим робочим місцем висить багато таблиць.

8. Складіть ситуації, використовуючи подані слова та вирази.

Ситуація 1

der Sonntag
die Sonne
scheinen
spazieren gehen

Ситуація 2

die Kontrollarbeit
wiederholen
warten auf (A)
leider

9. Дайте відповіді на запитання.

- Wann stehen Sie am Sonntag auf?
- Was machen Sie nach dem Frühstück bei gutem Wetter? Bei schlechtem Wetter?
- Besuchen Sie am Nachmittag Ihren Freund?
- Rufen Sie ihn zuerst an?
- Wo wohnt Ihr Freund?
- Wie ist sein Zimmer?
- Was schlägt Ihnen Ihr Freund vor?
- Wohin gehen Sie zusammen?

- Wie ist der Film?
- Wie lange läuft der Film?
- Wohin gehen Sie nach dem Kino?
- Was machen Sie am Abend?

10. Перекажіть текст "Mein freier Tag".

11. Повторіть лексичний і граматичний матеріал занять 1-3.

Lektion 10.

Grammatik: I. Modalverben.
 II. Imperfekt (Präteritum).
Lexik. Text 10 "M.W. Lomonossow".

I. Модальні дієслова.

können – могли (бути в силі, бути спроможним)
 dürfen – могли (сміти, мати право)
 müssen – мусити, бути вимушеним
 sollen – бути повинним, бути зобов'язаним
 wollen – хотіти, бажати
 mögen – бажати, хотіти, мати охоту (вживається зазвичай у формі умовного способу: *ich möchte, du möchtest, er möchte, wir möchten, ihr möchtet, sie möchten* – мені хотілося б, тобі хотілося б і т.д.)

Таблиця відмінювання модальних дієслів

	können	dürfen	müssen	sollen	wollen	mögen
ich	kann	darf	muss	soll	will	mag
du	kannst	darfst	musst	sollst	willst	magst
er	kann	darf	muss	soll	will	mag
wir	können	dürfen	müssen	sollen	wollen	mögen
ihr	könnt	dürft	müsst	sollt	wollt	mögt
sie	können	dürfen	müssen	sollen	wollen	mögen

Так як модальні дієслова не несуть змістовного навантаження, вони вказують тільки на відношення до якоїсь дії, вони вживаються звичайно з неозначеною формою дієслова, який стоїть в кінці речення без частки **zu**.

Ich kann diesen Text ohne Wörterbuch übersetzen. – Я можу перекласти цей текст без словника.

Können Sie deutsch sprechen? –

Ви можете (вмієте) говорити німецькою?

Darf ich dieses Buch nach Hause nehmen? –

Можна (чи маю я право) мені взяти цю книгу додому?

Man darf hier nicht rauchen. –

Тут не можна (не дозволяється) курити.

Grammatische Übungen

1. Замініть першу особу множини на першу особу однини.

Wir können schon manche praktische Aufgaben ohne Assistenten lösen. Heute wollen wir im Labor einige interessante Versuche durchführen. Zuerst wollen wir einige Stoffe lösen. Wir müssen sehr aufmerksam sein, denn die Lösungen dürfen keine Fremdstoffe (домішка) haben. Leider dürfen wir heute im Labor nur drei Stunden bleiben, denn dann soll eine andere Gruppe kommen.

2. Використайте потрібне модальне дієслово.

sollen або **müssen?**

- ◆ Mein Freund fehlt einige Tage, und ich ... ihm helfen.
- ◆ Ich ... diesen Versuch wiederholen. Das sagt mir unser Assistent.
- ◆ In der Kontrollarbeit ... wir auf die Fragen zum Text antworten.
- ◆ Meine Eltern sind sehr alt. Ich ... sie oft besuchen.

dürfen або **können?**

- ◆ Wir ... im Labor ohne Assistenten nicht arbeiten.
- ◆ Ich ... diesen Text ohne Wörterbuch nicht übersetzen.
- ◆ Die Aufgabe ist sehr schwer, wir ... sie nicht lösen.
- ◆ Wir ... diese Instrumente nicht nach Hause nehmen.

II. Imperfekt (Präteritum).

Це проста форма минулого часу. Вона вживається у розповіді, у зв'язній розповіді.

Слабкі дієслова утворюють **Imperfekt** таким чином:

основа дієслова + суфікс -(e) te + особове закінчення

Виняток: в першій і третій особі однини особові закінчення **відсутні**.

	<u>machen</u>	<u>arbeiten</u>	<u>fortsetzen</u>
ich	mach <u>te</u>	arbeit <u>ete</u>	setz <u>te</u> fort
du	mach <u>test</u>	arbeit <u>etest</u>	setz <u>test</u> fort
er	mach <u>te</u>	arbeit <u>ete</u>	setz <u>te</u> fort
wir	mach <u>ten</u>	arbeit <u>eten</u>	setz <u>ten</u> fort
ihr	mach <u>tet</u>	arbeit <u>tet</u>	setz <u>tet</u> fort
sie	mach <u>ten</u>	arbeit <u>eten</u>	setz <u>ten</u> fort

Сильні дієслова утворюють **Imperfekt** за допомогою зміни кореневого ГОЛОСНОГО.

	<u>beginnen</u>	<u>bleiben</u>	<u>fahren</u>
ich	beg <u>ann</u>	bl <u>ieb</u>	f <u>uhr</u>
du	beg <u>annst</u>	bl <u>iebst</u>	f <u>uhrst</u>
er	beg <u>ann</u>	bl <u>ieb</u>	f <u>uhr</u>
wir	beg <u>annen</u>	bl <u>ieben</u>	f <u>uhren</u>
ihr	beg <u>annt</u>	bl <u>iebt</u>	f <u>uhrt</u>
sie	beg <u>annen</u>	bl <u>ieben</u>	f <u>uhren</u>

Деякі дієслова сильної дієвідміни змінюють також кореневий приголосний.

gehen

stehen

ich	ging	stand
du	gingst	standest
er	ging	stand
wir	gingen	standen
ihr	gingt	standet
sie	gingen	standen

Запам'ятайте відмінювання допоміжних дієслів в **Imperfekt**.

	sein – бути	haben – мати	werden – ставати
ich	war	hatte	wurde
du	warst	hattest	wurdest
er	war	hatte	wurde
wir	waren	hatten	wurden
ihr	wart	hattet	wurdet
sie	waren	hatten	wurden

Модальні дієслова в **Imperfekt** відмінюються як слабкі дієслова, при цьому вони втрачають умлаут.

Наприклад:

*können – ich konnte, du konntest, er konnte і т.д.
dürfen – ich durfte, du durftest, er durfte і т.д.*

Дієслова

brennen – горіти

nennen – називати

kennen – знати

bringen – приносити

denken – думати

мають в **Imperfekt** такі форми:

brennen – brannte

nennen – nannte

kennen – kannte

bringen – brachte

denken – dachte

Запам'ятайте три основні форми сильних дієслів:

beginnen – begann – begonnen

nehmen – nahm – genommen

teilnehmen – nahm teil – teilgenommen

kommen – kam – gekommen

bekommen – bekam – bekommen

sprechen – sprach – gesprochen

helfen – half – geholfen

liegen – lag – gelegen

messen – maß – gemessen

sehen – sah – gesehen

essen – aß – gegessen

geben – gab – gegeben

lesen – las – gelesen

gehen – ging – gegangen

halten – hielt – gehalten

hängen – hing – gehangen
laufen – lief – gelaufen
verlaufen – verlief – verlaufen
bleiben – blieb – geblieben
schreiben – schrieb – geschrieben
scheinen – schien – geschienen
fahren – fuhr – gefahren
erfahren – erfuhr – erfahren
vorschlagen – schlug vor – vorgeschlagen
sich waschen – wusch sich – sich gewaschen
stehen – stand – gestanden
aufstehen – stand auf – aufgestanden
sich anziehen – zog sich an – sich angezogen
sich verbinden – verband sich – sich verbunden
werden – wurde – geworden
sein – war – gewesen

Grammatische Übungen

1. Закінчить висловлення.

Muster: Ich machte diese Übersetzung gut. – Ich machte diese Übersetzung gut, mein Freund machte diese Übersetzung auch gut.

- Ich antwortete auf die Frage richtig.
- Ich arbeitete oft im Labor.
- Ich führte einen interessanten Versuch durch.
- Ich setzte meine Arbeit fort.
- Ich hatte gestern (вчора) zwei Vorlesungen.
- Ich nannte einige Verben im Imperfekt.
- Ich dachte an meine Eltern.
- Ich kannte diese Vokabeln gut.
- Ich begann Deutsch zu lernen.
- Ich fuhr nach Kyjiw.
- Ich stand um 7 Uhr auf.
- Ich war nicht im Seminar.
- Ich ging bis zur Metrostation zu Fuß.

2. Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wollen Sie heute ins Kino gehen? – Nein, ich will nicht. Aber ich wollte gestern ins Kino gehen.

- ◆ Wollen Sie diese Arbeit fortsetzen?
- ◆ Wollen Sie den Versuch wiederholen?
- ◆ Wollen Sie Ihren Freund anrufen?
- ◆ Können Sie mir dieses Buch geben?
- ◆ Können Sie heute hier bleiben?
- ◆ Sollen Sie diesen deutschen Text wiederholen?

- ◆ Sollen Sie dieses Experiment fortsetzen?
- ◆ Dürfen Sie diese Zeitschrift aus dem Lesesaal nehmen?
- ◆ Dürfen Sie mir dieses Messinstrument geben?
- ◆ Müssen Sie eine Vorlesung halten?

3. Поставте дієслова в **Imperfekt**.

- Es ist früh.
- Es ist kalt.
- Sie sind hier.
- Er hat keine Zeitung.
- Sie hat keine Zeitschrift.
- Wir haben keine Aufgabe.
- Es wird warm.
- Das Wetter wird schön.

4. Поставте присудок в **Imperfekt**.

- a) ◆ Bei normaler Temperatur brennt dieser Stoff nicht.
- ◆ Er nennt das neue Element Mendelewium.
  - ◆ Wir kennen viele Theoretiker.
  - ◆ Er bringt mir einen Artikel.
  - ◆ Sie denkt an die Fortsetzung ihrer Forschung.
- b) ◆ Gewöhnlich fahre ich in die Universität mit der Metro und dann gehe ich zu Fuß.
- ◆ In der Regel bereiten wir uns auf die Seminare gut vor und nehmen an diesen Seminaren aktiv teil.
  - ◆ Ich schlage meinen Freund vor, ins Kino zu gehen.
  - ◆ Er ist mit mir einverstanden.
  - ◆ Der Film ist sehr spannend, er läuft etwa anderthalb Stunden.

6. Повторіть лексику третього уроку, перекладіть.

- Я залишаюсь у лабораторії, так як повторюю дослід ще раз.
- Після занять тут ніхто не залишається.
- Я чекаю на друга вже півтори години.
- Зачекайте на мене біля гуртожитку.
- Він пропонує взяти участь у дискусії.
- Це гарна пропозиція і ми з нею згодні.
- Гра триває вже півтори години.

Text 10
M. W. Lomonossow

Mychajlo Wassylowytsch Lomonossow wurde im November 1711 im Dorf Denissowka in der Nähe von Archangelsk geboren. Sein Vater war Fischer. Der junge Lomonossow musste oft dem Vater helfen.

Schon als Kind konnte Lomonossow lesen und schreiben. Er wollte studieren. Im Dezember 1730 verließ er sein Heimatdorf und ging zu Fuß nach Moskau. Erst nach drei Wochen erreichte er Moskau. Dort trat er in die Slawisch-Griechisch-Lateinische Akademie (die sogenannte Spasski-Schule) ein. An der Akademie studierte Lomonossow Latein, Arithmetik, Theologie und Philosophie. Er war einer der besten Schüler dieser Akademie und absolvierte sie erfolgreich.

Dann fuhr er nach Petersburg. Dort wollte er an der Petersburger Akademie Naturwissenschaften studieren. Die Akademie schickte ihn 1736 zum Studium nach Deutschland, denn Russland brauchte Ingenieure mit Kenntnissen auf dem Gebiet der Metallurgie und des Bergbaus, und in Russland gab es zu jener Zeit keine Möglichkeit, diese Fächer zu studieren.

In Deutschland studierte Lomonossow Chemie, Physik und Bergbau. Er beschäftigte sich auch mit Mineralogie.

Nach seiner Rückkehr aus Deutschland begann Lomonossow mit eigenen wissenschaftlichen Forschungen. Er arbeitete hauptsächlich auf physikalisch-chemischen Gebiet. Er war nicht nur Theoretiker, sondern auch ein bedeutender Praktiker. Er wiederholte oft: "Ein echter Chemiker muss Theoretiker und Praktiker sein".

(Fortsetzung folgt)

* * *

1. Позначення року в датах виражається кількісними числівниками, причому тисячі переводяться у сотні:

в 1711 році – *(im Jahre) siebzehnhundertelf*

в 1945 році – *(im Jahre) neunzehnhundertfünfundvierzig*

2. einer der besten Schüler – один з кращих учнів
Друга частина конструкції стоїть у **Genitiv** множини без прийменника. Числівник **ein** вживається в цьому випадку з родовими закінченнями.
eines der Fenster – одне з вікон
eine der Studentinnen – одна зі студенток
einer der Studenten – один зі студентів
manche der Studenten – деякі зі студентів

3. auf dem Gebiet der Metallurgie – у галузі металургії
Слово **Gebiet** з прийменником **auf** має на увазі будь-яку галузь діяльності. З прийменником **in** мова йде про географічне поняття:

im Gebiet der Literatur – у галузі літератури

im Charkower Gebiet – у Харківській області

Vokabeln

das	Dorf, -'er	– село	– село
die	Nähe	– близькість	– близость
	in der Nähe	– поблизу	– вблизи
	geboren werden (sein)	– народитися	– родиться
der	Fischer, -	– рибалка	– рыбак
	jung	– молодий	– молодой
	als	– як, коли	– как, когда
das	Kind, -er	– дитина	– ребенок
	verlassen (verlässt, verlässt)	– залишати, покидати	– оставлять, покидать
das	Heimatsdorf, -'er	– рідне село	– родное село
die	Heimat	– батьківщина	– родина
	erreichen	– досягати	– достигать
	eintreten (trittst ein, tritt ein) <i>in (A)</i>	– вступати до	– поступать в
die	Akademie, -m en	– академія	– академия
	sogenannt	– так званий	– так называемый
	best	– найкращий	– лучший
	absolvieren	– закінчити (навчальний заклад)	– закончить (учебное заведение)
	erfolgreich	– успішний; успішно	– успешный; успешно
die	Naturwissenschaft, -en	– природознавство, природнича наука	– естествознание; <i>pl</i> естественные науки
die	Wissenschaft, -en	– наука	– наука
die	Natur	– природа	– природа
	schicken	– посилати	– посылать
	brauchen <i>(A)</i>	– потребувати	– нуждаться
das	Gebiet, -e	– область; галузь	– область; отрасль
der	Bergbau	– гірництво	– горное дело
die	Zeit, -en	– час	– время
	zu jener Zeit	– у той час	– в то время
die	Möglichkeit, -en	– можливість	– возможность
	möglich	– можливий	– возможный
	sich beschäftigen <i>mit (D)</i>	– займатися чим.-н.	– заниматься чем.-л.
die	Beschäftigung, -en	– заняття	– занятие
die	Rückkehr	– повернення	– возвращения
	eigen	– власний	– собственный
die	Forschung, -en	– (наукове) дослідження	– (научное) исследование
	hauptsächlich	– головним чином; переважно	– главным образом; преимущественно
	nicht nur... sondern	– не тільки ..., але й	– не только ..., но и

auch			
nur		– тільки	– ТОЛЬКО
bedeutend		– значний, видатний	– значительный, выдающийся
die	Bedeutung, -en	– значення	– значение
	echt	– справжній	– настоящий
	folgen	– впливати, виходити	– вытекать, выходить

Lexikalische Übungen

1. als – як

Погодьтеся з наданими нижче висловленнями.

Muster: Sein Vater ist Agronom. – Ja, es ist richtig, sein Vater arbeitet als Agronom.

- Sein Vater ist Lehrer.
- Seine Schwester ist Laborantin.
- Unsere Mutter ist Ärztin.
- Er ist Ingenieur.
- Sie ist Chemikerin.
- Ihr Bruder ist Techniker.
- Ihr Vater ist Arzt.

2. brauchen – потребувати

Дайте стверджувальні відповіді на запитання.

Muster: Warum (чому) gehen Sie in die Bibliothek? Brauchen Sie ein Buch?
– Ich gehe in die Bibliothek, denn ich brauche ein Buch.

- ◆ Warum gehen Sie in die Bibliothek? Brauchen Sie einen deutschen Artikel?
- ◆ Warum geht dieser Student in die Bibliothek? Braucht er eine neue Zeitung?
- ◆ Warum geht sein Bruder ins Labor? Braucht er ein präzises Messinstrument?
- ◆ Warum geht sein Freund in die Bibliothek? Braucht er eine wissenschaftliche Zeitschrift?

3. auf dem Gebiet – у галузі

Дайте відповіді на запитання.

- Möchten Sie auf dem Gebiet der Chemie arbeiten?
- Möchten Sie auf dem Gebiet der Biologie arbeiten?
- Möchten Sie auf dem Gebiet der Medizin arbeiten?
- Möchten Sie auf dem Gebiet der Mathematik arbeiten?

- Möchten Sie auf dem Gebiet der Philosophie arbeiten?

4. **die Möglichkeit** – можливість

Скажіть, що наведені нижче висловлення стосуються і Вас.

Muster: Er kann diese Bücher in der Bibliothek nehmen. – Ich habe auch die Möglichkeit, diese Bücher in der Bibliothek zu nehmen.

- ◆ Er kann seine Eltern jede Woche besuchen.
- ◆ Er kann seine Kenntnisse in vielen Fächern erweitern.
- ◆ Er kann nach dem Unterricht im Labor bleiben.
- ◆ Er kann auf diese schwere Frage antworten.
- ◆ Er kann auf dem Gebiet der Physik arbeiten.

5. **sich beschäftigen mit (D)** – займатися чим-небудь

Дайте відповіді на запитання.

- Beschäftigen Sie sich mit der Lösung praktischer Aufgaben?
Und Ihr Freund?
Und die Studenten Ihrer Gruppe?
- Beschäftigen Sie sich mit der Vorbereitung eines wichtigen Experiments?
Und Ihr Freund?
Und die Studenten Ihrer Gruppe?
- Beschäftigen Sie sich mit der Übersetzung von Fachliteratur?
Und Ihr Freund?
Und die Studenten Ihrer Gruppe?

6. **nicht nur ... sondern auch** – не тільки ..., але й

Дайте відповіді на запитання

Muster: Beschäftigen Sie sich nur mit Chemie? (Physik) – Ich beschäftige mich nicht nur mit Chemie, sondern auch mit Physik.

- ◆ Beschäftigen Sie sich nur mit Physik? (Mathematik)
- ◆ Beschäftigen Sie sich nur mit Mathematik? (Astronomie)
- ◆ Beschäftigen Sie sich nur mit Astronomie? (Biologie)
- ◆ Beschäftigen Sie sich nur mit Biologie? (Geologie)
- ◆ Beschäftigen Sie sich nur mit Geologie? (Geographie)

7. Замініть виділені слова синонімами, що наведені нижче.

- Er wurde **nicht weit** von Charkiw geboren.
- Der Assistent hilft uns **gewöhnlich** bei der Arbeit im Labor.
- Die Vorlesungen in Mathematik **waren** um 3 Uhr **zu Ende**.
- Heute **haben** wir keine **Möglichkeit**, im Praktikum zu arbeiten.

- Im Labor **hat** jeder Student präzise Messinstrumente.
- Die Trennung der Stoffe dauert **ungefähr** anderthalb Stunden.
- Sein Vorschlag war leider **nicht sehr** interessant.

---

etwa, nicht besonders, in der Nähe, können, zur Verfügung stehen,
in der Regel, enden

8. Підготуйте розповідь за темою "Mein Lebenslauf", використовуючи відповіді на запитання.

- ◆ Wann und wo wurden Sie geboren?
- ◆ Wie alt sind Sie?
- ◆ Arbeiten Sie oder studieren Sie?
- ◆ Wie groß ist Ihre Familie?
- ◆ Was ist Ihr Vater (von Beruf)?
- ◆ Wie alt ist er?
- ◆ Was ist Ihre Mutter?
- ◆ Wie alt sind Sie?
- ◆ Haben Sie Geschwister?
- ◆ Erzählen Sie über Ihre Geschwister!
- ◆ Wann absolvierten Sie die Mittelschule?
- ◆ Wann begannen Sie an der Universität zu studieren?
- ◆ An welcher Fakultät studieren Sie?
- ◆ Welche Fächer studieren Sie an der Universität?
- ◆ Auf welchem Gebiet wollen Sie nach der Absolvierung der Universität arbeiten?

9. Дайте відповіді на питання до тексту.

- Wann und wo wurde Lomonossow geboren?
- Was war sein Vater?
- Wann verließ Lomonossow sein Heimatdorf?
- Warum verließ er sein Heimatdorf?
- Wie ging er nach Moskau?
- Wann erreichte er Moskau?
- Wohin trat Lomonossow ein?
- Welche Fächer studierte er an der Akademie?
- Wie absolvierte er die Akademie?
- Was wollte Lomonossow an der Petersburger Akademie studieren?
- Wohin schickte die Akademie Lomonossow?
- Warum schickte ihn die Akademie nach Deutschland?
- Was studierte Lomonossow in Deutschland?
- Was machte er nach seiner Rückkehr aus Deutschland?
- Auf welchem Gebiet arbeitete er hauptsächlich?

- Was wiederholte Lomonossow oft?

10. Перекладіть.

- а) Мій брат аспірант. Він вивчає хімію в Харківському університеті. Він працює над своєю дисертацією. Він багато читає спеціальну літературу та розширює свої знання з багатьох предметів. Він вивчає дві іноземні мови: німецьку та англійську. Раз на тиждень він читає лекції на медичному факультеті. Часто він працює в лабораторії. Лабораторія добре обладнана. Тут у розпорядженні знаходяться сучасні апарати, різні складні прилади та точні вимірювальні пристрої.
- б) У суботу я звичайно телефоную своєму другові, і ми разом їдемо до моїх батьків. Там ми залишаємося два дні. У неділю ми встаємо рано. Ми вмиваємося, сідаємо за стіл та снідаємо. Після сніданку ми йдемо гуляти. Погода гарна. Світить сонце. Тепло. Недалеко від нашого будинку знаходиться кінотеатр. Мій друг пропонує піти в кіно. Я згоден з його пропозицією. Фільм йде приблизно півтори години. Із кіно ми йдемо додому, так як йде дощ. Стає холодно. Ми вечеряємо і повертаємося в Харків.

11. Перекажіть текст "M.W. Lomonossow"

Lektion 11.

Grammatik: I. Займенник *man*.

II. Порядкові та дробові числівники.

Lexik. Text 11 "M.W. Lomonossow" (Fortsetzung).

- I. *Man*** – це неозначено-особовий займенник. В українській мові немає аналога. У реченні він завжди виступає підметом. Присудок після займенника *man* вживається в третій особі однини, а перекладається дієсловом у третій особі множини.

Man schreibt. – Пишуть.

Hier arbeitet man. – Тут працюють.

Man з модальними дієсловами перекладається таким чином:

man kann }
man darf } – можна

man kann nicht }
man darf nicht } – не можна

man muss }

man muss nicht }

man soll – треба, слід

man soll nicht – не треба, не слід

Grammatische Übungen

1. Перекладіть.

- ◆ Man liest den neuen Text.
- ◆ Man schreibt verschiedene Übungen.
- ◆ Heute hat man keinen Unterricht.
- ◆ Man schlägt vor, den Versuch fortzusetzen.
- ◆ Man nimmt an der Forschung teil.
- ◆ So kann man gute Resultate erreichen.
- ◆ Diesen Stoff kann man bei normaler Temperatur nicht lösen.
- ◆ Das darf man nicht machen.
- ◆ Ohne präzise Messinstrumente darf man in diesem Fall nicht arbeiten.
- ◆ Man soll diese praktische Aufgabe lösen.
- ◆ Man soll auf ihn so lange nicht warten.
- ◆ Man muss bei der Arbeit im Labor natürlich sehr aufmerksam sein.

2. Відкрийте дужки. Перекладіть.

- a) ● Man (warten) auf ihn schon etwa eine Stunde.
● Dort (sehen) man niemand.
● Man (bekommen) neue Aufgaben und (lösen) sie erfolgreich.
● Man (sich beschäftigen) mit wissenschaftlichen Forschungen.
● In unserem Labor (durchführen) man viele wichtige Versuche.
● Man (teilnehmen) an den Diskussionen.
● Man (sprechen) in den Deutschstunden viel deutsch.
- b) ● Man (können) viele Stoffe bei normaler Temperatur nicht trennen.
● Man (dürfen) diese Apparate nicht nehmen.
● Man (sollen) ihnen moderne Vorrichtungen geben.
● Man (müssen) an der Fremdsprache viel arbeiten.

3. Замініть *wir* на *man*. Перекладіть.

- ◆ Wir brauchen gute Fachliteratur.
- ◆ Wir messen die Temperatur der Lösung.
- ◆ Wir beschäftigen uns mit der Lösung einer interessanten Aufgabe.
- ◆ Wir verlassen das Labor um halb drei.
- ◆ Wir verstehen dieses Gesetz gut.
- ◆ Wir führten interessante Versuche durch.
- ◆ Wir brachten die Bücher nach Hause.

- ♦ Wir befanden uns im neuen Gebäude der Universität.
- ♦ Wir schlagen vor, auf ihn ein wenig zu warten.

II. Порядкові та дробові числівники.

Порядкові числівники відповідають на питання **der wievielte?** – *котрий?* Вони утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-te** (від 2 до 19) та **-ste** (від 20 і далі):

der zweite – другий

der fünfte – п'ятий

der neunzigste – дев'яностий

der dreiundzwanzigste – двадцять третій

Порядкові числівники вживаються найчастіше з означеним артиклем і відмінюються як прикметники, які стоять після означеного артикля.

З деяким відхиленням від норми утворюються числівники:

der erste – перший

der dritte – третій

der achte – восьмий

Якщо порядковий числівник позначається на письмі цифрою, то після нього ставиться точка:

der 21. (einundzwanzigste) Dezember – 21-ше грудня

am 21. (einundzwanzigsten) Dezember – 21-го грудня

Дробові числівники утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-tel** до 19 включно та **-stel** від 20 і далі.

zwei Fünftel – дві треті

ein Viertel – одна чверть

ein Zwanzigstel – одна двадцята

Дробовий числівник **halb** – *половина* відмінюється як прикметник:

N. *ein halbes Jahr*

G. *eines halben Jahres*

D. *einem halben Jahr*

A. *ein halbes Jahr*

При зазначенні часу він вживається в короткій формі:

Sie kommt um halb acht. – Вона приїздить о пів на восьму.

Числівники **anderthalb** – півтора, **zweieinhalb** – два з половиною, **dreieinhalb** – три з половиною і т.д. не відмінюються:

Sie studiert Physik anderthalb Jahre. – Вона вивчає фізику півтора роки.

Er ist dreieinhalb Jahre alt. – Йому три з половиною роки.

$$8 \times 8 = 64$$

$$15 + 7 = 22$$

$$16 + 17 = 33$$

$$120 : 4 = 30$$

$$60 - 17 = 43$$

$$628 - 361 = 267$$

$$16^{-10}$$

$$0,2^{-4}$$

$$1749^{-2}$$

$$\sqrt[3]{512}$$

$$\sqrt[9]{512}$$

Text 11

M.W. Lomonossow

(Fortsetzung)

Schon in den ersten Jahren seiner wissenschaftlichen Tätigkeit führte Lomonossow mit primitiven Hilfsmitteln wichtige experimentelle Forschungen durch. Er brauchte aber ein gut eingerichtetes Labor mit modernen Geräten. Im Sommer 1748 begann man endlich ein solches Laboratorium zu bauen. Lomonossow arbeitete in seinem Laboratorium an der Darstellung der notwendigen Reagenzien, solcher wie Salze, Basen, Säuren usw., an der Gewinnung mineraler Farbstoffe und machte auch umfangreiche Forschungen zur Herstellung von Mosaikgläsern.

Als erster verstand er die enge Verbindung zwischen Chemie und Physik begründete an Hand seiner Forschungen eine neue Wissenschaft – die physikalische Chemie.

Er entdeckte das Gesetz der Erhaltung der Masse, ein allgemeines Naturgesetz.

Lomonossow arbeitete auch auf dem Gebiet der Astronomie, Geographie und Geologie.

Lomonossow starb am 4. April 1765. Sein ganzes Leben lang wollte er vor allem den einfachen Menschen sein Wissen vermitteln. Er nahm aktiv an der Gründung der Moskauer Universität teil. Seit 1940 trägt sie stolz seinen Namen.

* * *

1. die Herstellung von Mosaikgläsern – виготовлення мозаїчного скла

Родовий відмінок замінюється конструкцією з прийменником **von**, якщо іменник, який виступає як означення до нього, вживається **без артикля**.

die Herstellung von Lösungen – приготування розчинів

die Arbeiten von Mendelejew – праці Менделєєва

2. Іменник **der Name** – ім'я відмінюється у такий спосіб:

	Singular	Plural
N.	der Name	die Namen
G.	des Namens	der Namen
D.	dem Namen	den Namen
A.	den Namen	die Namen

Vokabeln

der }

– перший

– первый

	die erste	– перша	– первая
	das	– перше	– первое
die	Tätigkeit, -, -en	– діяльність	– деятельность
	primitiv	– примітивний	– примитивный
das	Hilfsmittel, -s, -	– допоміжний засіб	– вспомогательное средство
das	Mittel, -s, -	– засіб	– средство
	wichtig	– важливий	– важный
	experimentell	– експериментальний	– экспериментальный
das	Gerät, -(e)s, e	– пристрій	– прибор
der	Sommer, -s, -	– літо	– лето
der	Herbst, -es, -e	– осінь	– осень
der	Winter, -s, -	– зима	– зима
der	Frühling, -s, -e	– весна	– весна
	endlich	– нарешті	– наконец
	solch	– такий	– такой
	bauen	– будувати	– строить
die	Darstellung, -, -en	– отримання	– получение
	darstellen	– отримувати	– получать
	notwendig	– необхідний	– необходимый
das	Re'agens, -, ..'genzi en	– реактив	– реактив
das	Salz, -es, -e	– сіль	– соль
die	Säure, -, -n	– кислота	– кислота
die	Base, -n	– основа	– основание
	usw. = und so weiter	– і так далі	– и так далее
die	Gewinnung, -, -en	– здобування, одержування	– получение, добывание
	gewinnen (gewann, gewonnen)	– добувати, одержувати	– получать, добывать
der	Farbstoff, -(e)s, -e	– барвник	– краситель
die	Farbe, -, -n	– барва; колір	– краска; цвет
	umfangreich	– об'ємистий, просторий	– обширный
die	Herstellung, -	– вироблення, виготовлення	– получение, изготовление
das	Glas, -es, -'er	– скло	– стекло
	eng	– вузький, тісний	– узкий, тесный
	begründen	– обґрунтовувати; засновувати	– обосновывать
die	Hand, -, -'e	– рука	– рука
	an Hand (G або von)	– на основі чого-н., керуючись чим-н.	– на основе чего-л., руководствуясь чем-л.
	entdecken	– відкривати (закон і т.д.)	– открывать (закон и т.д.)

die	Entdeckung, -, -en	– відкриття	– открытие
das	Gesetz, -es, -e	– закон	– закон
die	Masse, -, -n	– маса	– масса
	allgemein	– загальний	– общий
die	Erforschung, -, -en	– дослідження	– исследование
	sterben (starb, gestorben)	– вмирати	– умирать
	ganz	– весь, цілий	– весь, целый
das	Leben, -s, -	– життя	– жизнь
	leben	– жити	– жить
	lang	– довгий	– длинный
	sein ganzes Leben lang	– все своє життя	– всю свою жизнь
	vor allem	– насамперед	– прежде всего
	einfach	– простий	– простой
das	Wissen, -s	– знання	– знание, знания
	wissen (wusste, gewusst)	– знати	– знать
	vermitteln	– повідомляти, передавати (досвід, знання)	– сообщать, передавать (опыт, знания)
die	Gründung, -, -en	– заснування, закладання	– основание
	gründen	– засновувати, закладати	– основывать
das	Zentrum, -s, -ren	– центр	– центр
	tragen (trug, getragen)	– носити	– носить
	stolz	– гордий	– гордый
der	Name, -ns, -n	– ім'я	– имя

Lexikalische Übungen

1. wichtig – важливий

Обґрунтуйте наведені нижче висловлювання.

Muster: Wir müssen die Regel wiederholen. – Wir müssen die Regel wiederholen, denn sie ist für uns sehr wichtig.

- ◆ Wir müssen die Aufgabe wiederholen.
- ◆ Wir müssen die Übung wiederholen.
- ◆ Wir müssen das Experiment wiederholen.
- ◆ Wir müssen den Versuch wiederholen.
- ◆ Wir müssen die Messung wiederholen.

2. **die Darstellung** – отримання

Дайте відповіді на запитання.

darstellen – отримувати

Muster: Stellen Sie jetzt einen neuen Stoff dar? – Nein, leider habe ich jetzt keine Möglichkeit, an der Darstellung eines neuen Stoffes zu arbeiten.

- Stellen Sie jetzt eine neue Verbindung dar?
- Stellen Sie jetzt einen neuen Farbstoff dar?
- Stellen Sie jetzt eine neue Säure dar?

3. **an Hand (G)** – на основі

Погодьтеся з наведеними нижче висловлюваннями.

Muster: Man kann diesen Prozess an Hand unserer Forschung erklären. – Ja, ich bin mit Ihnen einverstanden. Man kann diesen Prozess an Hand unserer Forschung erklären.

- ◆ Man kann diesen Prozeß an Hand der Analyse erklären.
- ◆ Man kann diesen Prozeß an Hand der Messung der Temperatur erklären.
- ◆ Man kann diesen Prozeß an Hand der neuen Theorie erklären.
- ◆ Man kann diesen Prozeß an Hand eines komplizierten Versuches erklären.
- ◆ Man kann diesen Prozeß an Hand der einfachen Beispiele erklären.

4. **vor allem** – насамперед

Порадьте.

Muster: Ich möchte einen Versuch durchführen. Was muss ich vor allem machen? (die Apparatur gut waschen) – Vor allem müssen Sie die Apparatur gut waschen.

- Ich möchte eine komplizierte Reaktion durchführen. Was muss ich vor allem machen? (die Temperatur der Lösung messen)
- Ich möchte an einem neuen Thema arbeiten. Was muss ich vor allem machen? (Fachliteratur studieren)
- Ich möchte einen deutschen Text übersetzen. Was muss ich vor allem machen? (die Grammatik wiederholen)
- Ich möchte am nächsten Seminar teilnehmen. Was muss ich vor allem machen? (mit dem Professor sprechen)

5. **wissen** (wusste, gewusst) – знати.

Дайте відповіді на запитання.

Muster: Die Studenten Ihrer Gruppe sollen heute im Labor arbeiten. Wissen Sie das? – Ja, ich weiß das, aber meine Kollegen wissen das noch nicht.

- ◆ Die Studenten Ihrer Gruppe sollen heute ein Seminar haben. Wissen Sie das?
- ◆ Die Studenten Ihrer Gruppe sollen jetzt in den Lesesaal gehen. Wissen Sie das?
- ◆ Die Studenten Ihrer Gruppe sollen eine Kontrollarbeit schreiben. Wissen Sie das?
- ◆ Die Studenten Ihrer Gruppe sollen am Seminar teilnehmen. Wissen Sie das?
- ◆ Die Studenten Ihrer Gruppe sollen nach dem Unterricht hier bleiben. Wissen Sie das?

6. а) Утворіть від наступних іменників прикметники та прислівники з суфіксом - *lich*. Перекладіть.

Muster: die Wissenschaft – wissenschaftlich – науковий

● das Ende	● der Tag (Umlaut)
● das Gesetz	● das Jahr (Umlaut)
● der Freund	● die Natur (Umlaut)

б) Утворіть від поданих іменників прикметники з суфіксом -*isch*. Перекладіть.

Muster: die Chemie – chemisch – хімічний

● die Medizin	● die Biologie
● die Geographie	● die Astronomie
● die Geologie	● die Physik

в) Утворіть від поданих інфінітивів іменники. Перекладіть.

Muster: lesen – das Lesen – читання

● wissen	● erzählen
● arbeiten	● übersetzen
● schreiben	● lösen

7. Перекладіть.

- ◆ Ці досвіди не можна провести примітивними засобами.
- ◆ У нашій лабораторії проводять зараз важливе експериментальне дослідження.
- ◆ Цей будинок будували два роки.

- ◆ Таку лабораторію можна збудувати дуже швидко.
- ◆ Він займається зараз отриманням необхідних реактивів.
- ◆ У лабораторії в нашому розпорядженні завжди знаходяться солі, кислоти та основи.
- ◆ Між хімією та фізикою є тісний зв'язок.
- ◆ На базі своїх численних досліджень він відкрив новий закон природи.
- ◆ Усе своє життя він працював у галузі фізичної хімії.
- ◆ Перш за все він займався одержанням барвників.

8. Дайте відповіді на питання до тексту.

- Was brauchte Lomonossow für seine wissenschaftliche Tätigkeit?
- Wann begann man das Laboratorium zu bauen?
- Womit (чим) beschäftigte sich Lomonossow in seinem Labor?
- Was verstand er als erster?
- Welche Wissenschaft begründete Lomonossow?
- Welches wichtige Naturgesetz entdeckte er?
- Auf welchem Gebieten arbeitete Lomonossow?
- Was gründete Lomonossow in Moskau?
- Wann starb Lomonossow?

9. Розкажіть біографію М. В. Ломоносова.

Lektion 12.

Grammatik: I. Складнопідрядні речення
(Satzgefüge).

Порядок слів у складнопідрядному
реченні (Wortfolge im Satzgefüge).

Підрядні додаткові речення
(Objektsätze).

II. Підрядні означальні речення
(Attributsätze).

Lexik. Text 12 "D. I. Mendelejew".

Grammatik

I. Складнопідрядне речення (Satzgefüge) складається з головного та одного або декількох підрядних речень.

Підрядне речення може стояти **перед** головним або **після** нього. Від цього залежить порядок слів у головному реченні. Підрядне речення має свій порядок слів. У ньому відмінювана частина присудка стоїть на **останньому** місці. Відокремлювані префікси не відокремлюються.

Ich weiß nicht, wo er jetzt wohnt.

Ich weiß nicht, wie man diese Verbindung herstellen kann.

Ich weiß nicht, wer an dieser Konferenz teilnimmt.

Якщо підрядне речення стоїть перед головним, то головне речення починається з **відмінюваної частини присудка**.

Wo er jetzt wohnt, weiß ich nicht.

Підрядні додаткові речення (Objektsätze) відповідають на питання **was?** – *що?* і підпорядковуються головному реченню за допомогою сполучників: **was** – *що*, **ob** – *чи*, сполучникових слів: **wer** – *хто*, **was** – *що*, **wo** – *де*, **wann** – *коли*, **wie** – *як* та займенникових прислівників **woran**, **womit**, **worauf** і т.д. Переклад займенникових прислівників залежить від дієслів, з якими вони вживаються.

sich interessieren mit (D) – цікавитись чим-н.

Womit interessierst du dich? – Чим він цікавиться?

Wir wissen noch nicht, ob wir im nächsten Jahr die Werke von Heine lesen werden. – Ми ще не знаємо, чи будемо ми читати наступного року твори Гейне.

Grammatische Übungen

1. Передайте зміст наведених нижче висловлень у формі підрядних речень.

Muster: Ich wohne in Charkiw. – Er sagt, dass er in Charkiw wohnt.

- ◆ Ich brauche ein präzises Messinstrument.
- ◆ Ich halte heute eine Vorlesung.
- ◆ Ich lese einen wissenschaftlichen Artikel.
- ◆ Ich muss meinen Freund besuchen.
- ◆ Ich kann diese Aufgabe nicht lösen.
- ◆ Ich muss mich an das Seminar vorbereiten.
- ◆ Ich rufe meine Freunde an.
- ◆ Ich nehme an einer wissenschaftlichen Konferenz teil.
- ◆ Ich schlage eine neue Methode vor.

2. Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wohnt er in Charkiw? – Ich weiß nicht, ob er in Charkiw wohnt.

- Braucht er ein präzises Messinstrument?
- Hält er heute eine Vorlesung?
- Liest er einen wissenschaftlichen Artikel?
- Muss er seinen Freund besuchen?
- Kann er diese Aufgabe lösen?
- Ruft er seinen Freund an?
- Nimmt er an einer wissenschaftlichen Konferenz teil?
- Schlägt er eine neue Methode vor?

3. Побудуйте складнопідрядні речення, вживаючи сполучники *dass*, *ob*.

- a) ◆ Er sagt.
Uns stehen moderne Vorrichtungen zur Verfügung.
- ◆ Sie sagt.
Sie löst einige Salze auf.
- ◆ Mein Freund sagt.
Er soll einen deutschen Artikel schnell übersetzen.
- ◆ Er sagt.
Ich soll ihm sein Buch bringen.
- ◆ Der Professor will.
Wir nehmen an der Darstellung von Reagenzien teil.
- ◆ Der Assistent sagt.
Ich soll den Versuch wiederholen.
- b) ◆ Man fragte mich.

Ich arbeite schon im Praktikum.

- ◆ Ich fragte sie.
Sie braucht für ihr Experiment neue Reagenzien.
- ◆ Der Professor fragt uns.
Wir setzen unsere Arbeit fort.
- ◆ Der Assistent fragte mich.
Der Versuch verläuft normal.

4. Вставте сполучники або сполучникові слова.

- Weißt du, ... er in diesem Sommer fährt?
- Er fragte mich, ... ich mich für dieses Buch interessiere.
- Die Bibliothekarin fragt mich, ... ich brauche.
- Ich weiß nicht, ... er ein großer Bücherfreund ist?
- Der Lehrer fragt den Schüler, ... er sich wieder verspätete.

5. Перекладіть.

- ◆ Він думав, що таким чином можна дослідити склад нової сполуки.
- ◆ Я знаю, що його роботи з'явилися не тільки німецькою, але й французькою й англійською мовами.
- ◆ Ми знаємо, що основною темою його лекцій були атомні та молекулярні ваги.

II. Підрядні означальні речення (Attributsätze) відповідають на питання **welcher?** – *який?* або **was für ein?** – *що за?* Вони вводяться головним чином відносними займенниками: **der, die, das; die** рідше **welcher, welche, welches; welche** – *який, яка, яке; які*.

Ці займенники завжди належать до будь-якого іменника головного речення і узгоджуються з ним у числі та роді; відмінок відносного займенника залежить від того, яким членом підрядного речення він є.

Відносні займенники відмінюються таким чином:

	Singular			Plural
Nominativ	der	das	die	die
Genitiv	dessen		deren	deren
Dativ	dem		der	denen
Akkusativ	den	das	die	die

У німецькому означальному реченні відносний займенник у родовому відмінку (**dessen, deren**) стоїть **перед** іменником, який він визначає (**dessen Buch**), а в українській мові – **після** нього (**книга якого**).

Der Student, **der** die Zeitung liest, Студент, **який** читає газету, вчиться

gehört zu unserer Gruppe. –	у нашій групі.
Der Student, dessen Buch ich lese,	Студент, чию книгу я читаю,
gehört zu unserer Gruppe. –	вчиться в нашій групі.
Der Student, dem ich die Zeitung gebe,	Студент, якому я даю газету,
gehört zu unserer Gruppe. –	вчиться в нашій групі.
Der Student, den du siehst, gehört zu	Студент, якого ти бачиш, учиться в
unserer Gruppe. –	нашій групі.
Die Studenten, mit denen Sie sprechen,	Студенти, з якими Ви говорите,
gehören zu unserer Gruppe. –	вчаться в нашій групі.

Grammatische Übungen

1. Побудуйте речення за зразком.

a) **Muster:** Dort liegt ein interessanter Artikel. – Der Artikel, der dort liegt, ist interessant.

- ◆ Dort liegt ein interessantes Buch.
- ◆ Dort liegt eine interessante Zeitung.
- ◆ Dort liegt ein präzises Messinstrument.
- ◆ Dort liegen neue Lehrbücher.
- ◆ Dort liegt ein interessanter Text.

b) **Muster:** Er liest einen neuen Artikel. – Der Artikel, den er liest, ist neu.

- ◆ Er liest einen neuen Text.
- ◆ Er liest ein neues Referat.
- ◆ Er liest neue Lehrbücher.
- ◆ Er liest, eine neue Zeitung.
- ◆ Er liest ein neues Buch.

2. Перекладіть.

- Mein Freund, dessen Buch ich lese, studiert an der chemischen Fakultät.
- Der Aspirant, dessen Arbeit so interessant ist, studiert an der physikalischen Fakultät.
- Meine Freundin, deren Buch ich lese, wohnt nicht weit von mir.
- Die Aspirantin, deren Arbeit so interessant ist, studiert an der medizinischen Fakultät.
- Meine Freunde, deren Bücher ich lese, besuchen mich oft.

3. Використайте відносний займенник у необхідному відмінку.

- ◆ Er spricht mit dem Aspiranten, ... unser Praktikum leitet.

- ◆ Ich sehe die Studentin, ... in unserer Gruppe studiert.
- ◆ Mein Freund, ... ich anrufen wollte, war nicht zu Hause.
- ◆ Das neue Studentenheim, ... Zimmer so schön und bequem sind, liegt nicht weit von hier.

Text 12.

D. I. Mendelejew

Dmitri Iwanowitsch Mendelejew wurde am 27. (siebenundzwanzigsten) Januar 1834 (achtzehnhundertvierunddreißig) in Tobolsk geboren. Im Haus seiner Eltern versammelte sich oft die progressive Intelligenz.

Mit 16 (sechzehn) Jahren beendete Mendelejew die Schule und begann in Tobolsk in einer kleinen Glasfabrik, die seine Mutter leitete, zu arbeiten. Diese Arbeit gefiel ihm. Auf diese Weise kam er schon in jungen Jahren mit der Technik in Berührung.

Die Mutter wollte aber, dass ihr Sohn weiter studiert, und die Familie zog deshalb bald nach Petersburg. Dort studierte Mendelejew Physik und Mathematik am pädagogischen Institut. Er hatte hervorragende Lehrer, so z. B. den Physiker Lenz, den Chemiker Woskressenski und den Mathematiker Ostrogradski.

Nach Beendigung des Instituts arbeitete er in Simferopol. In dieser Zeit veröffentlichte er seine Arbeit über spezifische Volumina, in der er die Ergebnisse seiner letzten Untersuchungen zusammenfasste.

Im Jahre 1856 begann Mendelejew an der Petersburger Universität zu arbeiten.

Drei Jahre später fuhr er nach Heidelberg (Deutschland). Dort arbeitete er im Labor von Bunsen und Kirchhof, die damals die Spektralanalyse entdeckten und so eine Methode fanden, mit deren Hilfe man die Zusammensetzung der Stoffe untersuchen konnte. Zu dieser Zeit gehören auch zwei andere Arbeiten Mendelejews: "Über die molekulare Kohäsion von Flüssigkeiten" und "Über die Ausdehnung homologer Flüssigkeiten", in denen er sehr wichtige Probleme behandelte.

Im Jahre 1860 nahm Mendelejew an der berühmten Karlsruher Chemikertagung teil. Das Hauptthema dieser Tagung war: "Atom-, Äquivalent- und Molekulargewichte".

Im Jahre 1863 wurde Mendelejew in Petersburg Professor für technische Chemie und 1867 für reine (anorganische) Chemie. In seiner Arbeit "Über die Beziehungen der Eigenschaften zu den Atomgewichten der Elemente", die zu seinen bekannten Arbeiten gehört, legte er zum ersten Mal die Grundlagen eines Periodensystems der chemischen Elemente dar, das die weitere chemische Forschung stark beeinflusste.

Mendelejew starb im Jahre 1907. Seine Tätigkeit war vielseitig. Er beschäftigte sich unter anderen auch mit den Problemen der Erdölverarbeitung und der Entwicklung der Kohlenindustrie und Metallurgie. Sein Lehrbuch "Grundlagen der Chemie" erschien nicht nur in russischen, sondern auch in vielen anderen Sprachen.

* * *

mit 16 Jahren – y 16 pokib

Vokabeln

	(sich) versammeln	– збирати(ся)	– собирать(ся)
die	Versammlung, -, -en	– збори	– собрание
	beenden	– закінчувати	– заканчивать
die	Glasfabrik, -, en	– скляний завод	– стеклозавод
	leiten (A)	– керувати; проводити (струм)	– руководить; проводить (ток)
der	Leiter, -s, -	– керівник; провідник (струму)	– руководитель; проводник (тока)
die	Leitung, -, -en	– керівництво; проводка	– руководство; проводка
	gefallen (gefiel, gefallen)	– подобатись	– нравится
die	Weise, -, -n	– спосіб	– способ, образ
	auf diese Weise	– таким чином	– таким образом
die	Berührung, -, en	– стикання; контакт	– соприкосновение, контакт
	in Berührung kommen mit (D)	– мати справу	– соприкасаться, иметь дело с
	dass	– що, щоби	– что, чтобы
	ziehen (zog, gezogen)	– тягти; тут: переїздити	– тянуть; тут: переезжать
	deshalb	– тому	– поэтому
	bald	– скоро	– скоро, вскоре
die	Beendigung, -, -en	– закінчення	– окончание
	veröffentlichen	– (о)публік(ов)увати	– опубликовывать
die	Veröffentlichung, -, -en	– опублікування	– опубликование
	spezifisch	– тут: питомий	– тут: удельный
das	Vol'umen, -s, ...mina	– об'єм	– объём
das	Ergebnis, -ses, -sse	– результат	– результат
	letzt	– останній	– последний
	zusammenfassen	– сполучувати, резюмувати	– обобщать; резюмировать
die	Zusammenfassung, -, -en	– узагальнення, резюме	– обобщение, резюме
	spät	– пізно	– поздно
	damals	– тоді, в той час	– тогда, в то время
die	Spektralanalyse, -, -n	– спектральний аналіз	– спектральный анализ
die	Methode, -, -n	– метод	– метод
	finden (fand, gefunden)	– знаходити	– находить
die	Zusammensetzung, -, -en	– склад	– состав
	untersuchen	– досліджувати	– исследовать

die	Untersuchung, -, -en gehören (<i>D</i>) zu (<i>D</i>)	– дослідження – належати – відноситися	– исследование – принадлежать – относится к
die	Kohä'sion, -, -en	– зчеплення	– сцепление
die	Flussigkeit, -, -en flussig	– рідина – рідкий	– жидкость – жидкий
die	Ausdehnung, -, -en (sich) ausdehnen homolog	– розтяг, розширення – розширяти(ся) – гомологічний	– растяжение; расширение – расширяться – гомологический
das	Problem, -s, -e behandeln	– проблема – викладати; обговорювати; обробляти	– проблема – излагать; обсуждать; обрабатывать
die	Behandlung, -, -en	– викладення; обговорення; обробка	– изложение; обсуждение; обработка
die	Chemikertagung, -, -en	– з'їзд, конгрес хіміків	– съезд, конгресс химиков
das	Hauptthema, -s, ...men	– головна тема	– главная тема
das	Atomgewicht, -es, -e	– атомна вага	– атомный вес
das	Atom, -s, -e	– атом	– атом
das	Gewicht, -es, -e	– вага	– вес
das	Mole'kül, -s, -e } die Mo'lekel, -, -n }	– молекула	– молекула
	rein	– чистий	– чистый
	anorganisch	– неорганічний	– неорганический
	organisch	– органічний	– органический
die	Beziehung, -, -en	– співвідношення	– отношение
die	Eigenschaft, -, -en	– якість, властивість	– свойство
das	Element, -es, -e darlegen	– елемент – викладати	– элемент – излагать
die	Grundlage, -, -en	– основа	– основа
das	Periodensystem, -s, -e	– періодична система	– периодическая система
	weiter	– дальший; далі	– дальнейший; дальше
	beeinflussen (<i>A</i>)	– впливати на	– влиять на
der	Einfluss, -sses, -sse vielseitig	– вплив – різносторонній, різнобічний	– влияние – разносторонний
	unter anderen (u. a.)	– в тому числі; між іншим	– в том числе; между прочим
die	Erdölverarbeitung, -	– переробка нафти	– переработка нефти
das	Erdöl, -(e)s	– нафта	– нефть

die	Entwicklung, -, -en	– розвиток	– развитие
	entwickeln	– розвивати	– развивать
die	Kohle, -, -n	– вугілля	– уголь
	erscheinen (erschien, erschienen)	– з'являтися	– появляться
die	Erscheinung, -, -en	– з'явлення	– явление

Lexikalische Übungen

1. **gefallen** (gefiel, gefallen) – подобатися
Дайте відповіді на питання.

a) **Muster:** Gefällt Ihnen dieses Buch?

A. Ja, dieses Buch gefällt mir.

B. Er sagt, dass ihm dieses Buch gefällt.

- Gefällt Ihnen diese Zeitung?
- Gefällt Ihnen diese Zeitschrift?
- Gefällt Ihnen dieser Artikel?
- Gefällt Ihnen diesen Vorschlag?
- Gefällt Ihnen diese Arbeit?

b) **Muster:** Lesen Sie dieses Buch gern? – Natürlich dieses Buch gefällt mir.

- Lesen Sie diese Zeitung gern?
- Lesen Sie diese Zeitschrift gern?
- Lesen Sie diesen Artikel gern?
- Lesen Sie diesen Text gern?
- Machen Sie diese Arbeit gern?
- Sehen Sie diesen Film gern?

2. **auf diese Weise** – таким чином
Побудуйте речення за зразком.

Muster: Er liest viel. Er will seine Kenntnisse erweitern. – Er liest viel, denn er will auf diese Weise seine Kenntnisse erweitern.

- ◆ Er übersetzt viel. Er will seine Kenntnisse in der englischen Sprache erweitern.
- ◆ Er wiederholt alle Vokabeln. Er will sich auf die Kontrollarbeit gut vorbereiten.
- ◆ Er misst die Temperatur einige Male. Er will richtige Resultate bekommen.
- ◆ Er löst einige Stoffe. Er will eine neue Verbindung herstellen.
- ◆ Er setzt seine Versuche fort. Er will neue Farbstoffe bekommen.

3. **in Berührung kommen mit (D)** – мати справу з

Перекладіть.

- Ми часто маємо справу з легкими газами.
- Вони часто мають справу зі спеціальною літературою.
- Вона часто має справу з цікавими проблемами.
- Ми часто мали справу з новими приладами.
- Я часто мав справу з різними солями та кислотами.

4. **das Ergebnis, -sses, -sse** – результат

Дайте відповіді на запитання.

Muster: War diese Arbeit erfolgreich? – Ja, sehr. Und ich möchte über die Ergebnisse dieser Arbeit erzählen.

- ◆ War dieses Experiment erfolgreich?
- ◆ War dieser Versuch erfolgreich?
- ◆ War diese Konferenz erfolgreich?
- ◆ War diese Methode erfolgreich?
- ◆ War dieses Seminar erfolgreich?

5. **finden** (fand, gefunden) – знаходити

Дайте пораду за зразком.

Muster: Ich brauche ein neues Buch. Was soll ich machen? (die Bibliothek) – Gehen Sie in die Bibliothek, dort finden Sie dieses Buch.

- Ich brauche eine deutsche Zeitschrift. Was soll ich machen? (der Lesesaal)
- Ich brauche deutsche Fachliteratur. Was soll ich machen? (die Bibliothek)
- Ich brauche einige Reagenzien. Was soll ich machen? (das Labor)
- Ich brauche eine heutige Zeitung. Was soll ich machen? (der Lesesaal)
- Ich brauche mehrere Salze. Was soll ich machen? (das Labor)

6. **untersuchen** – досліджувати

die Untersuchung – дослідження

Дайте відповіді на запитання.

Muster: Untersucht er einen neuen Stoff? – Ja, er sagt, dass er an der Untersuchung eines neuen Stoffes arbeitet.

- ◆ Untersucht er ein neues Salz?
- ◆ Untersucht er eine neue Base?
- ◆ Untersucht er eine neue Verbindung?
- ◆ Untersucht er ein neues Gas?

7. **gehören (D)** – належати

Дайте відповіді на запитання.

Muster: Wessen Buch lesen Sie? (mein Bruder) – Ich lese das Buch, das meinem Bruder gehört.

- Wessen Zeitschrift lesen Sie? (unser Lehrer)
- Wessen Zeitung lesen Sie? (die Aspirantin)
- Wessen Text übersetzen Sie? (mein Freund)
- Wessen neuen Artikel übersetzen Sie? (unser Professor)
- Wessen Wörterbuch nehmen Sie? (meine Schwester)
- Mit wessen Kugelschreiber schreiben Sie? (mein Vater)
- Wessen Lehrbücher nehmen Sie? (diese Studenten)

8. **beeinflussen** (A) – впливати   **der Einfluss auf** (A) – вплив
Дайте роз'яснення з приводу запропонованих висловлювань.

Muster: Ich weiß nicht, ob die Temperatur die Bewegung der Teilchen stark beeinflusst. – Das kann ich Ihnen sagen. Der Einfluss der Temperatur auf die Bewegung der Teilchen ist sehr groß.

- ♦ Ich weiß nicht, ob die Temperatur die Bewegung der Moleküle stark beeinflusst.
- ♦ Ich weiß nicht, ob die Temperatur die Bewegung der Atome stark beeinflusst.
- ♦ Ich weiß nicht, ob die Temperatur die Bewegung der Protonen stark beeinflusst.
- ♦ Ich weiß nicht, ob die Temperatur die Bewegung der Elektronen stark beeinflusst.
- ♦ Ich weiß nicht, ob die Temperatur die Bewegung der Ionen stark beeinflusst.

9. Перекладіть.

- Він думав, що таким чином можна дослідити склад нової сполуки.
- Ми часто мали справу з однорідними рідинами.
- Менделєєв перший виклав основи періодичної системи елементів.
- За допомогою нового методу можна знайти атомну вагу цього елемента.
- Основною темою його лекцій були атомні та молекулярні ваги.

Wortbildung

1. Утворіть складні іменники з визначальним словом **Haupt** – *головний, основний*; перекладіть.

Muster: das Thema – das Hauptthema – головна тема

die Stadt

das Gebäude

die Bedeutung

die Frage

2. Утворіть прикметники з префіксом **a(n)-** ; перекладіть.

Muster: organisch – anorganisch – неорганічний

normal

symmetrisch

3. Утворіть іменники з суфіксом **-er**; перекладіть.

a) **Muster:** die Physik – der Physiker – фізик

die Mathematik

die Technik

die Chemie

die Mechanik

b) **Muster:** übersetzen – der Übersetzer – перекладач

lesen

arbeiten

hören

besuchen

Дайте відповіді на питання до тексту.

- ◆ Wann und wo wurde D. I. Mendelejew geboren?
- ◆ Mit wieviel Jahren beendete er die Schule?
- ◆ Wie kam er mit der Technik in Berührung?
- ◆ Warum zog die Familie Mendelejews nach Petersburg?
- ◆ Was studierte Mendelejew dort?
- ◆ Wen hatte er als Lehrer?
- ◆ Wo arbeitete Mendelejew nach Beendigung des pädagogischen Instituts?
- ◆ Wann begann er an der Petersburger Universität zu arbeiten?
- ◆ Wohin fuhr er drei Jahre später?
- ◆ In wessen Labor arbeitete Mendelejew in Deutschland?
- ◆ Was entdeckten damals Bunsen und Kirchhof?
- ◆ Was war das Hauptthema der Karlsruher Chemikertagung?
- ◆ In welcher Arbeit legte Mendelejew die Grundlagen des Periodensystems der chemischen Elemente dar?
- ◆ Wann starb er?
- ◆ Welche Arbeiten von Mendelejew kennen Sie?

Перекажіть текст "D. I. Mendelejew"

Inhaltsverzeichnis

	Seite
Lektion 1.	4
Граматика: I. Основні відомості про дієслово	
II. Порядок слів в простому розповідному реченні	
III. Präsens дієслів слабкої дієвідміни	
Текст 1.	7
Lektion 2.	8
Граматика: I. Артикль означений та неозначений. Відмінювання та	
вживання	
II. Präsens дієслова <i>haben</i>	
Текст 2.	10
Lektion 3.	12
Граматика: I. Präsens дієслів сильної дієвідміни	
II. Präsens дієслова <i>sein</i>	
III. Відмінювання іменників	
Текст 3.	15
Lektion 4.	18
Граматика: I. Питальні речення	
II. Види присудка	
III. Відмінювання займенників <i>dieser, jener, jeder, welcher</i>	
IV. Відмінювання присвійних займенників	
Текст 4.	21
Lektion 5.	26
Граматика: I. Imperativ	
II. Відмінювання особових займенників	
Текст 5.	28
Lektion 6.	31
Граматика: I. Кількісні числівники	
II. Суфікси іменників	
Текст 6.	34
Wiederholungsübungen (Stunden 1-6)	36
Lektion 7.	38
Grammatik: I. Відмінювання прикметників	
II. Прийменники, які вимагають давального та знахідного	
відмінків	
Lexik. Text 7 "Unser Studium".	43

Lektion 8.	48
Grammatik: I. Прийменники, які вимагають давального відмінка	
II. Префікси дієслів	
III. Відмінювання зворотних дієслів	
Lexik. Text 8 "Mein Arbeitstag".	52
Lektion 9.	59
Grammatik: I. Прийменники, які вимагають давального відмінка	
II. Префікси дієслів	
III. Відмінювання зворотних дієслів	
Lexik. Text 9 "Mein freier Tag".	63
Lektion 10.	68
Grammatik: I. Заперечення	
II. Прийменники, які вимагають знахідного відмінка	
III. Займенник <i>es</i>	
Lexik. Text 10 "M. W. Lomonossow".	74
Lektion 11.	79
Grammatik: I. Займенник <i>man</i>	
II. Порядкові та дробові числівники	
Lexik. Text 11 "M. W. Lomonossow" (Fortsetzung).	83
Lektion 12.	89
Grammatik: I. Складнопідрядні речення (Satzgefüge)	
Порядок слів в складнопідрядному реченні (Wortfolge im Satzgefüge). Підрядні додаткові речення (Objektsätze)	
II. Підрядні означальні речення (Attributsätze)	
Lexik. Text 12 "D. I. Mendelejew".	93

FÜR NOTIZEN

FÜR NOTIZEN

Навчальне видання

Єна Лілія Миколаївна

Шевелєва Олена Олександрівна

НІМЕЦЬКА ДЛЯ ХІМІКІВ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Відповідальний за випуск І. В. Тепляков

Редактор І. Ю. Агаркова

Підписано до друку 27.09.04   Формат 60х84/ 16.   Ум.-друк. 6,51 арк.
Обл.-вид. 7,0 арк.   Тираж 50 прим.   Папір офсетний.   Друк різнографічний.   Ціна договірна

61077, Харків-77, Площа Свободи 4, Харківській національний університет
ім. В.Н. Каразіна, організаційно-видавничий відділ НМЦ
